

OVI – Maahanmuuttajien kansalaistoiminnan kehittäminen

VÄLIRAPORTTI 2008

1.1.–31.12.2008

Suomen Mielenterveysseura

SISÄLLYSLUETTELO

Yhteenveto	3
Hankkeen tavoitteet ja toimintatavat	4
Kumppanuus OVI -hankkeessa	4
Mitä kumppanuus antaa ja edellyttää?	4
Kumppanuusneuvottelut alkuvuodesta ja keväällä	5
Irakin Työllistämisyhdistys IRTY ry	5
Monika-Naiset liitto ry.....	5
Berde ry.....	6
Hankekumppanuuden arviointia	6
Koulutukset	7
Vuonna 2008 toteutuneet koulutukset.....	8
Alustuksia maahanmuutosta, vanhemmuudesta, lapsista ja nuorista	8
Mielenterveyden Ensiapu® 2 -koulutus	8
Mielenterveyden Ensiapu® 1 -koulutus	9
Koulutusten arviointia.....	9
Suunnittelutyön alla olleet koulutukset.....	11
Ryhmät yhdistyksessä	11
Ryhmänohjaajakoulutus	11
Projektikoulutus	12
Verkostotyö	12
Yhteistyön tarpeet ja mahdollisuudet.....	12
Edustukset työryhmissä ja verkostoissa	13
Maahanmuuttoviraston kyselytunti.....	14
Tilaisuudet ja tapahtumat	14
Verkostotyön arviointia	15
Tutkimus	15
Aineistot	16
Projektihallinto	16
Tiedottaminen	16
Itsearviointi	16
Hankkeen työryhmät	17
Riskien arviointi.....	17
Ulkoisen arviointi	17
Henkilöstöhallinto.....	18
Taloushallinto	18
Liite 1: Kumppanuusneuvottelut keväällä 2008	19
Liite 2: Irakin Työllistämisyhdistys IRTY ry ja OVI-hanke vuonna 2008	20
Liite 3: Monika-Naiset liitto ry ja OVI-hanke vuonna 2008	21
Liite 4: Berde ry ja OVI-hanke vuonna 2008	22
Liite 5: Yhteistyöpalaverit, tilaisuudet, tapahtumat ja seminaarit	23
Liite 6: Yhteenveto OVI-hankkeen verkoston riskianalyysistä (vaihe 1: riskien tunnistaminen)	24
Liite 7: Hankkeen työryhmien jäsenet ja kokoukset vuonna 2008	26

Yhteenveto

OVI - Maahanmuuttajien kansalaistoiminnan kehittäminen vahvistaa maahanmuuttajajärjestöjen toimintaedellytyksiä ja mielenterveyteen liittyvää tietotaitoa erilaisin koulutuksin ja aineistoin sekä Itä-Helsingissä tapahtuvalla verkostotyöskentelyllä. Tavoitteena on mielenterveysongelmien ennaltaehkäisy, monikulttuurisen ymmärryksen ja suvaitsevaisuuden lisääminen sekä maahanmuuttajien mielenterveyteen, mielenterveysongelmien ennaltaehkäisyyn ja arjessa selviytymiseen liittyvien näkemysten ja kokemusten tutkiminen. Hanke toteutetaan Raha-automaattiyhdistyksen tuella ajanjaksolla 1.9.2007–31.12.2011.

Suomen Mielenterveysseura kehittää maahanmuuttajien kansalaistoimintaa yhdessä kumppaneiksi sitoutuneiden maahanmuuttajajärjestöjen kanssa. Vuonna 2008 kumppaneina toimivat **Irakin Työllistämisyhdistys IRTY**, **Monika-Naiset liitto** ja keväällä mukaan tullut **Berde**. Alkuvuodesta kaksi muuta alun perin mukana ollutta yhdistystä jäi pois hankkeesta. Neljättä kumppaniyhdistystä haetaan vuonna 2009. Epäselvä kumppanuustilanne satoi projektihenkilöstön resursseja keväällä ja heijastui kehittämistyöhön myös syyskaudella.

Kaiken kaikkiaan vuotta 2008 leimasivat muutokset. Vuoden painopisteiksi oli valittu koulutusten suunnittelu ja toteutus, verkostotyön kehittäminen, työryhmän työskentelyn hiominen, ulkoisen arviointiprosessin aloittaminen sekä tutkimussuunnitelman laatiminen ja tutkimuksen käynnistäminen. Ennakoitua enemmän aikaa kuitenkin kului uusien työntekijöiden perehdyttämiseen, työryhmän käytäntöjen löytymiseen ja koulutajavalmiuksien lisäämiseen sekä ulkoisen arvioinnin kilpailuttamiseen. Myös syksyllä työryhmässä tapahtuneet ennakoimattomat muutokset vaikuttivat käytettävissä olleisiin resursseihin ja projektihenkilöstön ajankäyttöön. Osaltaan hankekumppaneiden välisen yhteistyön konkretisoitumista hidasti kumppaniyhdistysten edustajien muuttuneet tilanteet.

Projektihenkilöstön arvio on, että muutoksilla oli eniten vaikutusta **verkostotyön** ja tutkimuksen toteutukseen. Verkostotyömahdollisuuksia etsittiin ja myös löydettiin monen keskeisen tahon kanssa. Yhtenä esimerkkinä onnistuneesta verkostotyöstä oli kumppaniyhdistysten, Mielenterveysseuran, Alliance ry:n ja Maahanmuuttoviraston yhdessä järjestämä kyselytunti marraskuussa. Iso osa kumppaniyhdistysten esille tuomista verkostotarpeista ei kuitenkaan konkretisoitunut käytännön yhteistyöksi huolimatta siitä, että verkostoihin päätettiin panostaa syyskaudella. Tästä johtuen verkostotyö on erityisen huomion kohteena vuonna 2009.

Tutkimus oli tarkoitus käynnistää vuonna 2008, mutta tavoite ei toteutunut. Tutkimuksen tekemiseen olisi tuskin ollut ensimmäisenä toimintavuonna riittävästi aikaa, vaikka hankkeen muut osa-alueet olisivat yllätyksittä toteutuneetkin. Jälkeenpäin arvioiden tutkimussuunnitelman laatiminen ja tutkimuksen käynnistäminen olisikin kannattanut jo alun perin aikatauluttaa syksyille 2008 tai vuoteen 2009. Tutkimuksen käynnistäminen on yksi vuoden 2009 avaintavoitteista.

Koulutuksiin liittyvät tavoitteet toteutuivat melko hyvin, vaikka koulutussuunnittelu osoittautui paljon hitaammaksi kuin mihin suunnitelman tasolla oli varauduttu. Tästä johtuen ryhmänohjaajille ja ryhmätoiminnasta vastaaville suunnattujen koulutusten viimeistely siirtyi seuraavalle vuodelle. Toteutuneisiin koulutuksiin oltiin kumppaniyhdistyksissä pääosin tyytyväisiä. Vuonna 2008 järjestettiin **asiantuntija-alustuksia maahanmuutosta ja vanhemmuudesta**. Yhdistyskohtaisiin keskustelutilaisuuksiin osallistui yhteensä 34 IRTYn vapaaehtoista ja Monika-Naiset liiton työntekijää. Lisäksi kahdeksan Monika-Naiset liiton työntekijää suoritti hankkeen kustantamana **Mielenterveyden Ensiapu2®** -koulutuksen ja kaksi työntekijää osallistui maahanmuuttajalasten ja – nuorten tilannetta käsittelevään koulutuspäivään. Ensimmäinen kumppaniyhdistyksille suunnattu **Mielenterveyden Ensiapu® 1** -koulutus toteutettiin suomenkielellä joulukuun alussa. Koulutukseen osallistui kaksi IRTY:n jäsentä ja seitsemän Monika-Naiset liiton työntekijää ja harjoittelijaa.

Tähän väliraporttiin on koottu projektihenkilöstön arvio OVI-hankkeesta vuonna 2008. Ulkoisesta arvioinnista vastaa Sosiaalikehitys Oy, joka on laatinut hankkeesta arviointikatsauksen.

Hankkeen tavoitteet ja toimintatavat

OVI-hankkeessa lisätään maahanmuuttajajärjestöjen toimintaedellytyksiä ja mielenterveyteen liittyvää tietotaitoa, jotta yhdistykset voivat omalta osaltaan tukea maahanmuuttajien arjessa selviytymistä uudessa kotimaassa ja täten ennaltaehkäistä mielenterveysongelmia.

Hankkeelle on asetettu seuraavat tavoitteet:

1. Kehittää maahanmuuttajajärjestöjen toimintaa
 - a. Kartoitetaan kumppaneiden tarpeet, joiden pohjalta tarkennetaan vuotuiset painopisteet
 - b. Tuotetaan maahanmuuttajajärjestöille heidän toiminnassaan tarpeellista aineistoa
 - c. Kehitetään ja toteutetaan Mielenterveysseuran malleihin pohjautuvia koulutuksia yhdessä kumppaniyhdistysten kanssa
 - d. Kehitetään yhteistyötä maahanmuuttajajärjestöjen ja muiden Itä-Helsingin toimijoiden välillä
2. Lisätä monikulttuurista ymmärrystä ja suvaitsevaisuutta
 - a. Mahdollistetaan kumppaniyhdistysten välinen verkostoituminen
 - b. Tuetaan maahanmuuttajien ja kantaväestön välistä tutustumista
3. Juurruttaa toimivat yhteistyökäytännöt ja työvälineet kumppanuusyhdistyksiin
4. Tuottaa tietoa maahanmuuttajien mielenterveyteen, mielenterveysongelmien ehkäisyyn ja arjessa selviytymiseen liittyvistä näkemyksistä ja kokemuksista.
5. Levittää kertynyt tieto, kokemukset ja kehitetyt toimintamallit myös muiden hyödyksi.

Keinoiksi tavoitteisiin pääsemiseksi on valittu koulutukset, aineistot, verkostotyöskentely ja hankkeen aikana toteutettava tutkimus maahanmuuttajien mielenterveyteen, mielenterveysongelmien ehkäisyyn ja arjessa selviytymiseen liittyvistä näkemyksistä ja kokemuksista.

Kumppanuus OVI -hankkeessa

OVI-hankkeessa kehitetään maahanmuuttajien kansalaistoimintaa yhdessä kumppaneiksi sitoutuneiden maahanmuuttajajärjestöjen kanssa. Hankkeen edetessä kehittämistyön tuloksena syntyvistä aineistoista, koulutuksista ja verkostoista hyötyvät myös muut maahanmuuttajajärjestöt, verkostokumppanit ja Suomen Mielenterveysseura.

Hankkeeseen oli jo hakuvaiheessa sitoutunut neljä maahanmuuttajajärjestöä. Niistä *Irakin Työllistämisyhdistys IRTY ry* ja *Monika-Naiset liitto ry* osallistuivat alusta asti aktiivisesti ja sitoutuneesti yhteiseen työskentelyyn. Alkuvuodesta 2008 kaksi muuta alun perin mukana ollutta yhdistystä jäi pois hankkeesta. Kevään aikana käytyjen kumppanuusneuvottelujen tuloksena yhteistyöhön sitoutui somalitaustainen *Berde ry*. Neljättä kumppaniyhdistystä haetaan vuonna 2009.

Mitä kumppanuus antaa ja edellyttää?

Sitoutuneille maahanmuuttajajärjestöille kumppanuus OVI-hankkeessa tarkoittaa mahdollisuutta kehittää omaa toimintaansa hankkeelle myönnettyillä resursseilla. Toiminnan isot linjat ja rahoitus on lyöty lukkoon projektisuunnitelmassa: koulutuksia, aineistoja ja verkostotyötä, jotka kaikki vahvistavat joko yhdistysten toimintaedellytyksiä tai mielenterveyteen liittyvää tietotaitoa. Hyväksytyn projektisuunnitelman sisällä yh-

distykset voivat kuitenkin valita, millä tavalla ne hyödyntävät projektihenkilöstön työpanosta, osaamista ja kehittämistyöhön myönnettyä rahoitusta omassa toiminnassaan.

Merkittävä vaikutusmahdollisuus liittyy valittujen keinojen - koulutusten, aineistojen ja yhteistyöverkostojen - suunnitteluun ja toteutukseen. Kumppanijhdistysten tarpeet ja toiveet ohjaavat projektihenkilöstön tekemiä valintoja sen suhteen, millaisin painotuksin hyväksyttyä projektisuunnitelmaa toteutetaan. Tarpeita kartoitetaan kaikille yhteisissä työryhmissä ja yhdistyskohtaisesti. Viitekehyksenä on aina projektisuunnitelma sekä Mielenterveysseuran asiantuntemus mielenterveyden ja kansalaistoiminnan edistäjänä. Unohduksiin eivät jää myöskään kumppanijhdistysten osaaminen ja olemassa olevat verkostot.

Kumppanijhdistyksiltä kehittämistyö edellyttää mahdollisuutta osallistua yhdistyskohtaisiin palavereihin, kaikille yhdistyksille yhteisiin työryhmiin sekä niihin koulutuksiin ja tilaisuuksiin, joista yksittäinen yhdistys on kiinnostunut.

Kumppanuusneuvottelut alkuvuodesta ja keväällä

Syksyn 2007 aikana tuli ilmeiseksi, että *Afganistanin Kehitys- ja Yhteistyöjärjestö ADCO ry* ja *Somali nuorten ja perheiden tuki Brothers Sonpet ry* eivät pystyisikään osallistumaan täysipainoisesti hankkeessa tehtävään kehittämistyöhön. Tämä näkyi muun muassa osallistumisessa erilaisiin työryhmiin, mikä hankaloitti yhteistyön syventymistä sekä työryhmien ryhmäytymistä ja työskentelyä.

Tästä johtuen ADCO:n ja Sonpetin edustajien kanssa käytiin tammi-helmikuussa 2008 keskusteluja yhdistysten sitoutumisesta ja osallistumismahdollisuuksista hankkeeseen. Keskustelujen tuloksena molemmat yhdistykset joutuivat toteamaan, ettei niillä ainakaan sillä hetkellä ollut mahdollisuutta osallistua hankkeessa tehtävään kehittämistyöhön. Yhdistysten haasteina olivat muutokset aktiivisten jäsenten elämäntilanteissa. Yhdistysten toiminta oli kanavoitunut näiden aktiivisten ihmisten kautta ja oli täten haavoittuvaa heidän jäädes- sään sivummalle toiminnasta – tavallinen tilanne monessa vapaaehtoisvoimin toimivassa yhdistyksessä.

Neuvottelut uusista kumppanuuksista käynnistettiin helmikuussa ja niitä käytiin kevätkaudella kolmen yhdistyksen kanssa. Tavoitteena oli, että poisjääneen somalijhdistyksen tilalle löytyisi toinen. Afgaanijhdistyksen löytymistä pidettiin toivottavana, mutta ei välttämättömänä. Kevään aikana käytyjen neuvottelujen tuloksena hankkeeseen liittyi Berde ry. Neuvottelujen vaiheita kuvataan tarkemmin liitteessä 1.

Irakin Työllistämisyhdistys IRTY ry

IRTY on perustettu vuonna 1997 ja sillä on vähän yli 100 jäsentä eri puolilla Suomea. Yhdistyksen tarkoituksena on tukea irakilaiden työllistymistä ja kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan sekä ehkäistä maahanmuuttajien syrjäytymistä. Yhdistys järjestää mm. koulutuksia, kursseja, ja juhliä auttaa yhteydenpidossa viranomaisiin ja työnantajiin, osallistuu tapahtumiin sekä tiedottaa erilaisista mahdollisuuksista. Yhdistys myös itse työllistää ja tarjoaa työharjoittelupaikkoja. Toiminnan tavoitteena on myös lisätä maahanmuuttajien ja kantaväestön välistä vuorovaikutusta ja vähentää siten keskinäisiä ennakkoluuloja.

Aiemmin yhdistys on tiedottanut ahkerasti. Se on muun muassa tuottanut julkaisuja esimerkiksi lasten asemasta ja elämästä Irakissa sekä tiedotusmateriaalia terveyteen liittyvistä asioista. Vuosina 2001–2005 IRTY oli mukana Kuntoutussäätiön hallinnoimassa Majakka-projektissa, jossa kehitettiin työllistymis- ja kuntoutuspalvelujen lisäksi myös maahanmuuttajajärjestöjen tiedotustoimintaa sekä koulutettiin työllistymisen asiantuntijoita. Hankkeen aikana yhdistys julkaisi omaa projektilehteä, joka ilmestyi kerran kuukaudessa.

Monika-Naiset liitto ry

Monika-Naiset liitto on vuonna 1998 perustettu väkivallan ehkäisytyön ammatillinen asiantuntija- ja osaa- miskeskus. Monika-Naiset liitto tarjoaa ja kehittää erityispalveluja väkivaltaa kokeneille maahanmuuttajana- naisille ja -lapsille. Toimintaa varten on perustettu matalan kynnyksen palvelupisteitä, voimavarakeskuksia, jotka tarjoavat maksutonta kriisi- ja kuntoutuspalvelua noin 19–23 eri kielellä. Palveluihin kuuluu myös ver-

taisryhmiä, valtakunnallinen 24 tuntia päivystävä puhelin sekä maahanmuuttajaisille ja -lapsille tarkoitettu turvakoti, Mona-koti.

Palveluiden lisäksi liitto toimii asiantuntija- ja osaamiskeskuksena sekä kouluttaa järjestöjä ja viranomaisia monikulttuurisuuteen, etniseen yhdenvertaisuuteen ja maahanmuuttajaisiin kohdistuvaan väkivaltaan liittyvissä kysymyksissä. Koulutus- ja projektityhteistyötä tehdään useiden kansallisten ja kansainvälisten järjestöjen ja toimijoiden kanssa.

Liitto tukee ja kehittää maahanmuuttajien kansalais- ja vapaaehtoistoimintaa sekä luo edellytyksiä maahanmuuttajien sijoittumiselle työmarkkinoille. Asiakas- ja projektitoiminnan resurssina toimii monietnisten tukihenkilöiden verkosto. Liitto toimii myös maahanmuuttajajärjestöjen kattojärjestönä Suomessa. Vuonna 2008 liitolla oli 16 valtakunnallisesti toimivaa jäsenjärjestöä. Toiminnalla pyritään edistämään maahanmuuttajien integroitumista ja osallistumismahdollisuuksia suomalaiseen kansalaisyhteiskuntaan. Liiton toimintaan voi tutustua tarkemmin kotisivujen kautta (www.monikanaiset.fi).

Berde ry

Berde on perustettu jo vuonna 1995, mutta rekisteröity vasta vuonna 2004 sukupolvenvaihdoksen myötä. Vapaaehtoisvoimin toimivalla yhdistyksellä on noin 200 jäsentä Helsingissä, Vantaalla ja Turussa. Vuonna 2008 yhdistys toimi Helsingissä ja Vantaan Mikkolassa. Suunnitteilla on, että uudet, nuoret jäsenet ottaisivat jatkossa enemmän vastuuta yhdistyksestä ja sen toiminnasta.

Yhdistyksen toiminta on jakautunut neljään osastoon:

- lasten ja nuorten osasto (mm. leirit, liikunta, retket)
- naisten osasto (mm. liikunta, ompelukerho)
- kulttuuriosasto (mm. kulttuuritapahtumat, juhlat, kurssit, kampanjat)
- kehitysyhteistyösasto

Yhdistyksen toimijat auttavat usein jäseniään erilaisissa arkeen liittyvissä asioissa kuten taloudenhoidossa ja asumisessa. Berde järjestää vuosittain useampia erilaisia tapahtumia ja tilaisuuksia, joiden kautta pyritään vaikuttamaan yhdistyksen kannalta tärkeisiin asioihin. Esimerkkejä tällaisista tapahtumista ovat Maahanmuuttoviraston kyselytunti, huumeiden vastainen jalkapalloturnaus yhdessä poliisin ja Klaarin kanssa sekä monikulttuurinen Yhteinen itsenäisyysjuhla. Berden toimintaan voi tutustua tarkemmin kotisivujen kautta (www.berde.org).

Hankekumppanuuden arviointia

Projektihenkilöstön arvio on, että alkuvuodesta poisjääneet yhdistykset eivät täysin tienneet, mihin olivat sitoutuneet. Vasta hankkeen käynnistyttyä tuli näkyväksi, mitä kaikkea yhdistykset voivat – ja toisaalta eivät voi – projektin myötä saada sekä mitä hankkeeseen osallistuminen kumppaniyhdistyksiltä edellyttää.

Keväällä 2008 projektihenkilöstö, hankkeen johtoryhmä ja ohjausryhmä työstivät hankkeeseen liittyviä riskejä. Työskentelyä ja sen tuloksia on kuvattu tarkemmin liitteessä 6. Hankekumppanuuden näkökulmasta voidaan todeta, että kaikki kolme työryhmää pitivät kahta riskiä kaikkein todennäköisimpinä: kumppaneiden sitoutumista ja eriäviä näkemyksiä sisältökysymyksissä. Sitoutumisen merkitys korostui keskusteluissa siten, että lähes kaikki muut riskit katsottiin voitavan palauttaa siihen, ovatko eri tahot sitoutuneita hankkeeseen ja sen sisältöihin. Sitoutumisesta kumpuavat ongelmat olivat jo tulleet näkyviin hankkeen alkuvaiheessa kumppaneissa tapahtuneiden muutosten kautta. Aito vaikutusmahdollisuus hankkeen sisältöihin, yhteinen suunnittelu sekä avoin keskustelu odotuksista, tarpeista ja tarjonnasta nähtiin keinoina pienentää riskiä.

Eriäviä näkemyksiä sisältökysymyksissä pidettiin itsestään selvänä, positiivisena ja välttämättömänä asiana. Keskustelua sisältökysymyksistä tarvitaan, sillä ilman sitä kehittämistyötä ei voi tehdä. Työryhmissä todettiin, että kumppaniyhdistyksillä on luonnollisesti erilaisia, omasta perustehtävästään nousevia odotuksia ja

tarpeita OVI-hanketta kohtaan. Eri toimijoiden tulee löytää yhteinen ymmärrys niistä asioista, joista tulee olla samaa mieltä sekä niistä joista voidaan olla eri mieltä.

Projektihenkilöstö on kahdesti arvioinut hankekumppaneiden välistä yhteistyötä ja eri tahojen osuutta siinä. Arvioinnin kohteena on siis suuressa määrin ollut myös projektihenkilöstön oma toiminta. Ensimmäisellä kerralla tarkastelussa oli kevätkausi ja yksimielisenä johtopäätöksenä se, että yhteydenpidon tulisi jatkossa olla huomattavasti aiempaa tiiviimpää (työryhmän kehittämispäivä 26.8.). Toisen kerran peiliin jouduttiin katsomaan arvioitaessa hankkeen toimintaa syyskaudella 2008. Arviointikeskustelu toi näkyväksi sen, että alkusyksystä julkilausutut hyvät tavoitteet eivät olleetkaan kaikilta osin siirtyneet käytännöiksi asti.

Kevätkaudella 2008 muut työtehtävät olivat sitoneet valtaosan projektihenkilöstön huomiosta ja työajasta – osin perustellusti ja ymmärrettävästi, osin fokuksen aika ajoin hämähäyryttä. Uuden työryhmän käytäntöjen muovautuminen otti aikansa, tekemistä oli paljon ja paljon myös saatiin aikaiseksi tai vähintäänkin hyvälle alulle. Syyskaudella taas työryhmässä tapahtui paljon ennakoimattomia muutoksia, jotka vaikuttivat käytettävissä olleisiin resursseihin ja projektihenkilöstön ajankäyttöön. Lisäksi arviointikeskustelussa osoittautui, että yhteydenpitoon liittyviä tehtäviä, työnjakoa ja toteutusta ei ollutkaan aina kirjattu ylös tai tehty sovitussa aikataulussa. Työryhmän dokumentointia, työnjakoa ja seurantaa pyritään jatkossa tehostamaan entisestään.

Yksi yhteistyön väljyyttä selittävästä tekijöistä palautuu yhdistyskohtaisiin tavoitteisiin: hankekumppanit eivät aina tuntuneet puhuvan samoista asioista. Työtä yhteisen vision eteen tehtiin ja sitä pyrittiin kirkastamaan syyskaudella, mutta työskentely oli hidasta. Osaksi työskentelyä hidasti se, että kaikkien kumppaniryhdistysten edustajat eivät päässeet osallistumaan työryhmien työskentelyyn ja osa edustajista vaihtui. Täyttä varmuutta ei myöskään aina ollut siitä, kuinka vahvasti koko yhdistys oli hankkeen takana tai kuinka selkeästi yhteiset näkemykset välittyivät yhdistysten muille edustajille. Jatkossa olisikin tärkeää, että myös kumppaniryhdistysten edustajat osallistuisivat arviointikeskusteluihin.

Oman haasteensa kaikille hankekumppaneille yhteisen vision rakentamiselle on tuonut se tosiasia, että Monika-Naiset liiton toiminta on huomattavasti muita kumppaniryhdistyksiä vankempaa: Liitolla on palkattua henkilöstöä, vahva asiantuntija-asema, valtakunnallista toimintaa ja laajat yhteistyöverkostot. Toisaalta, juuri näiden tekijöiden ansiosta Monika-Naiset liitto on voinut aktiivisesti osallistua työryhmien työskentelyyn ja koulutuksiin. Koulutusten osalta toiminta tulee jatkossa painottumaan liiton jäsenyhdistyksiin.

Vuoden 2008 aikana tuli selkeästi näkyväksi se, että varsinkin vapaaehtoisvoimin toimivat yhdistykset tarvitsevat tukea ja ohjausta myös yhdistystoimintaan liittyvissä käytännön kysymyksissä. Sekä Berdessä että IR-TYssä jouduttiin ratkomaan muassa tiloihin, rahoitukseen ja toimijapulaan liittyviä kysymyksiä. Nämä asiat sitoivat luonnollisesti paljon yhdistysten edustajien aikaa ja menivät muun kehittämistyön edelle. Projektihenkilöstö osallistui ratkaisujen etsimiseen mm. kokoamalla tietoa vapaina olevista toimitiloista ja erilaisista rahoitusmahdollisuuksista.

Vapaaehtoisvoimin toimivat yhdistykset voivat sijoittaa vain rajallisen määrän aikaansa OVI-hankkeen toteutukseen liittyviin tapaamisiin. Tämä haastaa hankekumppanit etsimään parasta mahdollista tapaa toteuttaa tiivistä yhteistyötä kuitenkin ketään liiaksi rasittamatta. Toisaalta, Maahanmuuttoviraston kyselytunti marraskuussa oli loistava esimerkki siitä, että yhteistyö edellyttää yhteistä päämäärää: kaikilla hankekumppaneilla on halua, kykyä ja valmiutta työskennellä yhteisen vision eteen silloin, kun tavoite on konkreettinen ja yhteisesti ymmärretty.

Koulutukset

Yksi OVI-hankkeen tehtävistä on kehittää ja toteuttaa sellaisia koulutuksia, jotka lisäävät maahanmuuttajajärjestöjen toimintaedellytyksiä ja mielenterveyteen liittyvää tietotaitoa. Koulutukset ovat kumppaniryhdistyksille maksuttomia ja ne suunnitellaan yhdistysten tarpeisiin. Ensimmäiset tarvekartoitukset tehtiin ennen hankkeen käynnistämistä pidetyssä aloituspalaverissa ja tavoitteiden täsmentämistä jatkettiin vuonna 2008.

Myöhemmin hankkeeseen mukaan tulleen Berden koulutustarpeita täsmennettiin vasta syksymmällä. Yhteenveto kumppaniyhdistysten esille tuomista koulutustarpeista ja toteumasta vuonna 2008 on nähtävissä liitteissä 2-4. Kumppaneiden ei tarvitse osallistua kaikkiin koulutuksiin, vaan ne voivat valita oman perustetävönsä kannalta hyödylliset vaihtoehdot.

Valtaosa hankkeen koulutuksista toteutetaan projektihenkilöstön toimesta. Liikkeelle lähdettiin kuitenkin Mielenterveysseuran muiden asiantuntijoiden ja Koulutuskeskuksen toteuttamalla, valmiilla koulutuspaketeilla. Ratkaisulla haluttiin turvata se, että alusta asti mukana olleet IRTY ja Monika-Naiset liitto pääsisivät kiinni toivomiinsa sisältöihin. Samalla projektihenkilöstö suunnitteli myöhemmin toteutettavia koulutuksia ja lisäsi omia valmiuksiaan toimia kouluttajana: molemmat projektityöntekijät suorittivat Mielenterveyden Ensiapu® 1 -koulutuksen (6.–7.2.) ja ohjaajakoulutuksen, joka pätevöittää kouluttamaan ko. koulutusta (31.3.–1.4 ja 16.6.). Lisäksi koko projektihenkilöstö suoritti OK-opintokeskuksen Järjestökouluttaja-koulutuksen (2.–3.6. ja 13.6.).

Vuonna 2008 toteutuneisiin koulutuksiin oltiin kumppaniyhdistyksissä pääosin tyytyväisiä. Jonkin verran palautteessa näkyy se, että koulutukset ja alustukset on tarkoitettu vapaaehtoisille eivätkä ne näin ollen kailta osin voi vastata Monika-Naiset liiton työntekijöiden tarpeisiin.

Myöhemmin toteutettavien koulutusten suunnittelu saatiin hyvälle alulle, mutta se oli paljon hitaampaa kuin mihin suunnitelman tasolla oli varauduttu. Osaltaan suunnittelutyötä hidasti toteutettuihin koulutuksiin liittyvät epäselvyydet. Näistä syystä Ryhmät yhdistyksissä - ja Ryhmänohjaajakoulutusten viimeistely siirtyi vuoden 2009 puolelle.

Vuonna 2008 toteutuneet koulutukset

Alustuksia maahanmuutosta, vanhemmuudesta, lapsista ja nuorista

Vuonna 2008 järjestettiin asiantuntija-alustuksia maahanmuutosta ja vanhemmuudesta. Lisäksi kumppaniyhdistyksille tarjottiin mahdollisuutta lähettää projektin kustantamana kaksi osallistujaa maahanmuuttajalasten ja -nuorten tilannetta käsittelevään koulutuspäivään.

Tarjonnalla haluttiin ennen kaikkea vastata IRTY:n esille tuomaan tarpeeseen käsitellä näitä aiheita yhdistyksen toimijoiden kanssa. Osallistumismahdollisuuksia tarjottiin myös Monika-Naiset liiton työntekijöille, jotka tarttuivat niistä jokaiseen. He näkivät tilaisuudet mahdollisuuksina kehittää omaa työtään ja vaihtaa kokemuksia keskenään.

Maahanmuutto psyykkisenä prosessina -alustuksissa käsiteltiin maahanmuuttoprosessin eri vaiheita, traumaattisia menetyksiä ja kriisejä maahanmuuttoprosessissa sekä asettumista ja eteenpäin suuntautumista.

Vanhemmuus uudessa kulttuurissa -alustuksissa käsiteltiin vanhemmuuden haasteita ja vanhemmuuden tukemista uudessa maassa. Tilaisuuksiin osallistui yhteensä 34 osallistujaa IRTYstä ja Monika-Naiset liitosta. Ajatuksena oli tarjota myöhemmin mukaan tulleen Berden jäsenille omia tilaisuuksia syksyn aikana, mutta työryhmästä johtuvista syistä suunnitelma jäi toteutumatta. Alustajina toimivat Mielenterveysseuran SOS-keskuksen kriisityöntekijä Ansa Haavikko tai erityisasiantuntija Lena Bremer. Käytännön järjestelyistä vastasivat projektityöntekijät. Osallistumismahdollisuuksien lisäämiseksi IRTY:n tilaisuuksiin ostettiin tulkkipalvelu ja lastenhoito.

Mielenterveyden Ensiapu® 2 -koulutus

Kahdeksan Monika-Naiset liiton työntekijää suoritti hankkeen kustantamana sosiaali- ja terveydenhuoltoalan työntekijöille hyvin soveltuvan Mielenterveyden Ensiapu® 2 -koulutuksen. Puolet heistä osallistui 7.-8.5. järjestettyyn ja puolet 19.–20.5. järjestettyyn koulutukseen. Toteutuksesta vastasi Mielenterveysseuran Koulutuskeskus ja sen kouluttajat.

Koulutuksen katsottiin vastaavan yhdistyksen esille tuomaan tarpeeseen vahvistaa työntekijöiden osaamista mielenterveyden häiriöistä, mielenterveysongelmista sekä näistä kärsivien asiakkaiden kohtaamisesta ja pal-

veluohjauksesta. Keskeisinä teemoina 12 tuntia kestävässä koulutuksessa ovat mielenterveyden käsite, masennus, itsetuhoisuus ja itsemurha, ahdistuneisuushäiriöt, psykoosit ja päihderiippuvuudet. Tunnistamiseen ja ensiapuun perustuvan mielenterveyden ensiapukurssin tavoitteena on lisätä valmiutta kohdata mielenterveysongelmainen ja tarvittaessa auttaa häntä. Osallistujat saivat Käsikirjan mielenterveydestä ja ensiavusta.

Mielenterveyden Ensiapu® 1 -koulutus

Vapaaehtoistoimijoille hyvin soveltuvalla Mielenterveyden Ensiapu® 1 -koulutuksella haluttiin vastata ennen kaikkea IRTY:n esille tuomiin tarpeisiin lisätä heidän toimijoidensa mielenterveyteen ja mielenterveysongelmiin liittyvää tietoutta. Syyskaudella keskusteltiin myös koulutuksen soveltuvuudesta jatkokoulutukseksi niille Monika-Naiset liiton vapaaehtoisille, jotka ovat käyneet yhdistyksen oman tukihenkilökoulutuksen. Suunnitelma ei toteutunut vuoden 2008 aikana.

Kyseessä on kansalaiskoulutus, jonka voi suorittaa kuka tahansa, joka on kiinnostunut omasta ja läheistensä hyvinvoinnin ylläpitämisestä ja mielenterveysosaamisen vahvistamisesta. Koulutus ei sovellu akuutissa kriisissä olevalle. Koulutuksen tavoitteena on, että osallistuja saa voimia selviytyä elämään kuuluvista kriiseistä ja muista vaikeuksista sekä saa rohkeutta tukea muita ihmisiä. Hän vahvistaa omia voimavarojaan sekä rohkaistuu huolehtimaan omasta ja läheisten mielenterveydestä ja syventää tietojaan mielenterveydestä, häiriöistä sekä niihin vaikuttavista tekijöistä.

Koulutus on kaksipäiväinen (yhteensä 16 tuntia). Mahdollinen tulkin käyttö tulevissa koulutusryhmissä vaikuttanee koulutuksen rakenteeseen ja keston. Koulutus perustuu pienryhmätyöskentelyyn, jossa osallistujien esiin nostamat kysymykset ovat oleellisia. Käsiteltäviä aiheita ovat muun muassa: Mistä hyvä mielenterveys syntyy? Miten selviytyä elämän kriiseistä, surusta ja yksinäisyydestä? Miten jaksamme työssä ja selviydymme stressistä? Mitä mielenterveyden häiriöt ovat ja miten ne vaikuttavat elämään? Koulutukseen sisältyy Mielenterveyden ensiapukirja ja Suomen Mielenterveysseuran myöntämä todistus.

Kouluttajina toimivat OVI-hankkeen projektityöntekijät Farzaneh Hatami Landi ja Sabad Yussuf. Molemmat suorittivat kevään kuluessa ohjaajakoulutuksen, joka pätevoitti heidät kouluttamaan Mielenterveyden Ensiapu® -koulutusta (31.3.–1.4 ja 16.6.). Vasta kesän jälkeen ilmeni, että valmistuminen edellytyksenä on pilottikoulutuksen toteuttaminen. Koska molemmat projektityöntekijät tarvitsivat kouluttajakokemusta ennen kumppaneille suunnattuja koulutuksia, päätettiin kummallekin koota oma pilottiryhmä. Pilottikoulutuksia valmisteltiin, markkinoitiin ja koottiin elo-syyskuussa. Lokakuussa Mielenterveysseuran tiloissa toteutettiin koulutuksiin osallistui kaikkiaan 21 monikulttuurista työtä tekevää yhteistyötahoa (10.–11.10. ja 15.–16.10.).

Ensimmäinen kumppaniyhdistyksille suunnattu Mielenterveyden Ensiapu® 1 – koulutus toteutettiin suomenkielellä. Työryhmän sisäisistä väärinkäsityksistä johtuen koulutusta ryhdyttiin organisoimaan vasta myöhään syksyllä eikä osallistumismahdollisuutta tarjottu koskaan Berden edustajille. Koulutuksesta kiinnostuneita vapaaehtoisia, joilla olisi riittävä suomen kielen taito, etsittiin ainoastaan Monika-Naiset liitosta ja Irakin Työllistämisyhdistyksestä. Osallistujien löytäminen osoittautui haasteelliseksi. Esimerkiksi IRTY:ssä moni suomea osaavista yhdistyksen toimijoista oli sillä hetkellä työelämässä tai kursseilla ja työttömänä olevilla taas ei ollut riittävä kielitaitoa. Koulutusryhmä saatiin kuitenkin lopulta kokoon. Joulukuun alussa toteutettuun koulutukseen osallistui yhteensä seitsemän työntekijää ja opiskelijaharjoittelijaa Monika-Naiset liitosta ja kaksi Irakin Työllistämisyhdistyksen jäsentä.

Koulutusten arviointia

Projektihenkilöstö arvioi koulutuksia osallistujapalautteen ja omien havaintojensa perusteella. Palautetta kerättiin asiantuntija-alustuksista ja Mielenterveyden Ensiapu® 1 -koulutuksista, joiden organisoinnista tai toteutuksesta projektihenkilöstö vastaa. Syksyllä palautelomaketta uudistettiin projektihenkilöstön aloitteesta ulkoisen arviointitutkijan kanssa sen varmistamiseksi, että se ei jäisi täyttämättä mahdollisten kielihaasteiden vuoksi.

Asiantuntija-alustuksista kerätyn osallistujapalautteen perusteella tilaisuudet olivat onnistuneita. Yhteenvedon voidaan todeta, että materiaaleja, esimerkkejä, käytyä keskustelua ja kokemusten vaihtoa pidettiin hyödyllisinä. Muutama osallistuja olisi toivonut saavansa syvempää tietoa, sillä käsitelty aihe oli heille työn kautta jo suurilta osin tuttu. Osa taas toivoi, että tilaisuus olisi kestänyt pidempään kuin kolme tuntia, jolloin keskustelulle olisi jäänyt enemmän aikaa.

Ohessa muutama suora lainaus osallistujilta:

”Uusia näkökulmia ja ajatuksia tuli esille, helppo rinnastaa meidän asiakkaisiin, jonkin verran tuttua asiaa kuitenkin, kouluttajalla hyviä käytännön esimerkkejä, keskustelu ja omiin kokemuksiin liittäminen oli hyvää.”

”Otaa huomioon enemmän meidän asiakkaiden lähtökohtaa. Ei vain yleisiä tietoja maahanmuuttoprosessista.”

”Oli hyödyllinen, tässä kerrottiin paljon hyvistä asioista. Nämä tiedot tukea meidän tehtävä vanhempina. Materiaali oli hyvää.”

Taulukko 1: Yhteenvedo asiantuntija-alustusten palautteesta (4 tilaisuutta, 34 osallistujaa, 32 palautelomaketta)

	Erinomainen	Hyvä	Melko hyvä	Välttävä	Heikko	Ei vastausta
Tilat	11	14	2	2	3	0
Tarjoilut	22	7	3	0	0	0
Tilaisuuden kesto	6	16	9	0	0	1
Tilaisuuden sisältö	14	13	3	0	0	2
Tilaisuudesta tiedottaminen	15	14	1	1	0	1
Tilaisuuden hyödyllisyys	9	18	3	0	0	2
YHTEENSÄ	77	82	21	3	3	6

Saatuun palautteeseen verrattuna projektihenkilöstö näyttää arvioineen koulutuksia osallistujia kriittisemmin. Yksi projektihenkilöstön alkuvaiheessa tekemistä havainnoista oli, että koulutuksista tiedottamiseen on parannettava. Tiedonkulku tulee varmistaa sekä kouluttajan että kumppaniyhdistyksen yhdyshenkilön suuntaan. Erityisesti koulutusten sisällöt tulee kuvata riittävän informatiivisesti, jotta osallistujille muodostuu selkeä kuva koulutuksesta, johon he ovat tulossa. Huomiota tulee kiinnittää myös siihen, että sovitut käytännöt ovat selkeät kaikille asianosaisille ja että tieto kulkee yhdyshenkilöiltä eteenpäin.

Projektihenkilöstön kehittämistyön tuloksena syntyi ennakkokysely, joka otettiin käyttöön syksyllä pidetyssä asiantuntija-alustuksessa. Ennakkokyselyä hyödynnetään soveltuvilta osin kaikissa hankkeen koulutuksissa. Kyselyssä selvitetään osallistujien odotuksia ja lähtötasoa. Niitä kartoittamalla tarpeet ja koulutuksen sisältö kohtaavat paremmin. Ennakkokyselyllä voidaan myös varmistaa, että koulutuksen aihe ja ajankohta ovat kaikkien asianosaisten tiedossa.

Alkuvaiheessa tuli ilmeiseksi, että myös tilojen valintaan ja soveltuvuuteen tulee jatkossa kiinnittää enemmän huomiota. Etenkin tilojen turvallisuudesta tulee ehdottomasti varmistua. Valitettavasti IRTY:n kanssa toteutettua ensimmäistä asiantuntija-alustusta häiritsivät ulkopuoliset henkilöt päihtyneellä ja uhkailevalla käytöksellään (20.5.). Luonnollisesti myös osallistajat palasivat tähän palautteessaan. Ikävän kokemuksen tuomalla viisaudella jatkossa käytetään ainoastaan tiloja, joissa on paikalla henkilökuntaa tai, joihin ulkopuolisilla ei ole vapaata pääsyä.

Omat vaatimuksensa tiloille asettaa lastenhoito, jonka järjestäminen on välttämätöntä silloin, kun halutaan tarjota osallistumismahdollisuus myös yhdistyksen toiminnassa mukana oleville äideille. Tilojen näkökulmasta tämä tarkoittaa sitä, että lapsilla ja lastenhoitajilla on käytössään oma tila, josta äänet eivät kantaudu koulutustilaan. Koska projektihenkilöstö vastaa koulutustilaisuuksien käytännön järjestelyistä ja niiden toimivuudesta, se tulee jatkossa vastaamaan myös lastenhoidon järjestämisestä. Näin pyritään turvaamaan se,

että lastenhoitajat varmuudella saapuvat paikalle sovitusti ja lasten turvallisuus on taattu. Erilaisia lastenhoitopalveluja on kartoitettu.

Myös ensimmäisestä *Mielenterveyden Ensiapu® 1 -koulutuksesta* joulukuussa kerätty palaute oli positiivista. Koulutukseen osallistui yhteensä yhdeksän osallistujaa, jotka kaikki täyttivät palautelomakkeen. Ainoastaan yksi heistä koki, että ei ollut saanut koulutuksesta riittävästi tietoa etukäteen. Koulutus vastasi osallistujien odotuksia joko erittäin hyvin tai hyvin. Valtaosa osallistujista arvioi voivansa hyödyntää koulutuksesta saamaansa tietoa paljon tai erittäin paljon omassa toiminnassaan (7/9) ja loputkin kaksi tyydyttävästi.

Kaikki pitivät koulutuksen kestoa sopivana. Erityisen hyvänä ja onnistuneena pidettiin ryhmätöitä, avointa keskustelua, vuorovaikutusta, kokemusten vaihtoa ja ryhmän aktiivisuutta. Myös ryhmän monikulttuurisuus nähtiin positiivisena asiana. Yksi vastaajista olisi toivonut opetuksen olevan strukturoidumpaa

Tärkeimmäksi opituksi asiaksi nostettiin yleisesti mielenterveyteen liittyvä tieto:

”Tätä kautta oppii kiinnittämään enemmän huomiota omaan mielenterveyden tilaan ja sen tukemiseen.”

”Miten mielenterveyttä voi hoitaa, mitkä tekijät vaikuttavat mielenterveyteen? Mitä oireita erilaisilla mielenterveysongelmilla on ja miten niihin pitää & voi puuttua? Miten voin huolehtia omasta mielenterveydestä ja lähimmäisestä.”

”Hyvää kertausta mielenterveyteen liittyvistä suoja- ja riskitekijöistä.”

Suunnittelutyön alla olleet koulutukset

Ryhmät yhdistyksessä

Koulutusta lähdettiin suunnittelemaan, koska sekä IRTY että Monika-Naiset liitto toivat vahvasti esiin tarpeen ryhmänohjaajakoulutukselle. Mielenterveysseuran vankka kokemus on, että koulutusta on hyvä tarjota myös niille, jotka yhdistyksen ryhmätoiminnasta vastaavat. Ryhmät yhdistyksessä -koulutuksessa pohditaan, millaisista asioista yhdistyksen on huolehdittava silloin, kun sen ryhmiä ohjaavat vapaaehtoiset. Koulutuksessa käydään läpi laadukkaan ja turvallisen toiminnan edellytykset: tavoitteiden asettaminen, kohderyhmän rajaaminen, vastuuhenkilön nimeäminen, ohjaajien valinta ja perehdytys, koulutusten järjestäminen, ohjaajaparien muodostaminen, työnohjauksen ja muun tuen tarjoaminen sekä eri vaiheiden seuranta ja arviointi.

Koulutus on tarkoitettu kumppaniyhdistysten hallituksille ja/tai muille vapaaehtoistoiminnasta vastaaville. Koulutus toteutetaan kaksivaiheisena ja kummankin koulutuspäivän kesto on noin neljä tuntia. Kouluttajina toimivat OVI-hankkeen projektijohtaja Sari Nyholm ja projektisuunnittelija Jouni Saarelainen. Koulutuksessa hyödynnetään Mielenterveysseuran aiemmassa kehittämishankkeessa tuotettua käsikirjaa Koulutetut vapaaehtoiset vertaisryhmissä – Opas yhdistyksille (2007). Koulutusta tullaan järjestämään hankkeen edetessä säännöllisesti ja tarpeen mukaan. Koulutuksen keston, menetelmien ja sisältöjen täsmentäminen ei toteutunut suunnitelman mukaisesti vuonna 2008. Viimeistelytyö tehdään kevään 2009 aikana.

Ryhmänohjaajakoulutus

Tarve ryhmänohjaajakoulutukselle on tullut esiin sekä IRTY:n että Monika-Naiset liiton edustajien kanssa käydyissä keskusteluissa. Berden edustajat sen sijaan totesivat, että yhdistyksellä oli jo entuudestaan koulutettuja vertaistukiohjaajia, eikä ryhmänohjaajakoulutus näin ollen ollut heille ajankohtainen vuonna 2008.

Koulutus antaa valmiudet ohjata vertaisryhmiä sekä muita keskustelu- ja toiminnallisia ryhmiä. Koulutuksessa käsiteltäviä aiheita ovat muun muassa: erilaiset ryhmät, ryhmän elinkaari, ryhmäohjaamisen haasteet sekä ryhmänohjaajan rooli, tehtävät ja ominaisuudet.

Koulutus suunnataan kumppaniyhdistysten vapaaehtoistoimijoille. Kouluttajina toimivat OVI-hankkeen projektityöntekijät Farzaneh Hatami Landi ja Sabad Yussuf. Koulutusta tullaan järjestämään hankkeen edetessä säännöllisesti ja tarpeen mukaan. Koulutuksen keston, menetelmien ja sisältöjen täsmentäminen ei toteutunut suunnitelman mukaisesti vuonna 2008. Viimeistelytyö tehdään kevään 2009 aikana.

Projektikoulutus

Yhtenä mahdollisuutena oli alusta asti esillä jollain tapaa toteutettu projektikoulutus, joka lisäisi kumppaniyhdistysten valmiuksia suunnitella, hakea ja toteuttaa projekteja. Asia nousi kevään aikana esiin muun muassa hankkeen johtoryhmässä, jossa projektihenkilöstöä kannustettiin lisäämään maahanmuuttajayhdistysten projektiosaamista. Yhtenä vaihtoehtoisena toteutustapana on esillä ollut kaikille kumppaniyhdistyksille avoin projektikoulutus, jossa tarkastellaan yhdistyksen vastuualueita projektin toteuttajana sekä käydään yhdessä läpi valmisteilla olevia hankehakemuksia. Projektikoulutuksen kehittäminen siirrettiin vuoteen 2009.

Verkostotyö

Järjestökentässä verkostotyötä, sen tarpeellisuutta ja mahdollisuuksia ei aina ymmärretä. Yhdistykset ja järjestöt pysyvät turhan helposti omissa piireissään eivätkä jaa kokemuksiaan ja tietojään muiden kanssa. Yksi OVI-hankkeen tehtävistä on vahvistaa maahanmuuttajajärjestöjen verkostoitumista sekä keskenään että muiden järjestöjen, yhteisöjen ja viranomaisten kanssa. Verkostoituminen yhdistyksen perustehtävän kannalta olennaisten tahojen kanssa vahvistaa maahanmuuttajayhdistysten mahdollisuuksia tukea toimintaansa osallistuvia ihmisiä, parantaa yhdistysten toimintaedellytyksiä sekä lisää monikulttuurista ymmärrystä ja suvaitsevaisuutta.

Yhden areenan verkostoitumiselle tarjoaa kumppanuus OVI-hankkeessa. Hankkeessa tehtävä yhteinen kehittämistyö tukee kumppaneiden välistä yhteistyötä ja mahdollistaa yhdistysten välisten verkostojen syventymisen. Hankkeen työryhmät mahdollistavat myös verkostoitumisen viranomaisten kanssa: ohjaus- ja johtoryhmässä ovat edustettuina kumppaniyhdistysten ja Mielenterveysseuran lisäksi Helsingin kaupunki ja/tai sisäasiainministeriö. Muilta osin verkostotyötä tehdään pääosin Itä-Helsingissä, jossa on paljon maahanmuuttajia ja heidän kanssaan työskenteleviä tahoja. Myös suuri osa kumppaniyhdistysten jäsenistä ja asiakkaista asuu siellä.

Verkostotyössä ja sille asetettavissa tavoitteissa huomioidaan sekä kumppaniyhdistysten että yhteistyötahojen perustehtävä, tarpeet ja olemassa olevat verkostot. Osa verkostotyön tavoitteista voi olla kaikille kumppaniyhdistyksille yhteisiä, osa voi palvella vain yksittäisen yhdistyksen perustehtävästä nousevia tarpeita.

Yhtenä ajatuksena on alusta asti ollut, että kumppanit voisivat tarvittaessa hyödyntää OVI-hankkeen työntekijöiden työpanosta omassa verkostotyössään. Jos yhdistyksillä ei ole aikaa tai mahdollisuutta osallistua verkostokokouksiin, voivat OVI-työntekijät edustaa yhdistyksiä kokouksissa, viedä niiden näkemyksiä keskusteluun ja tuoda tietoa verkostoista yhdistysten käyttöön.

Yhteistyön tarpeet ja mahdollisuudet

Alkuvuodesta 2008 ei ollut vielä tiedossa, keiden kaikkien kanssa ja minkä asioiden tiimoilta OVI-hankkeen ja sen kumppaneiden kannattaisi yhteistyötä rakentaa. Verkostotyöhön liittyvien tarpeiden täsmentäminen aloitettiin kumppaniyhdistysten kanssa keväällä 2008 ja sitä oli tarkoitus jatkaa syksyn aikana. Yhteenvedot kumppaneiden esille tuomista verkostotarpeista löytyvät väliraportin liitteistä 2-4. Liitteessä 5 on yhteenveto projektihenkilöstön tekemästä yhteistyökartoituksesta ja hankkeen teemoja sivunneista tilaisuuksista, tapahtumista ja seminaareista, joihin työntekijät osallistuivat vuoden 2008 aikana.

Verkostotyö aloitettiin kartoittamalla erilaisia toimijoita, toimintaa, verkostoja ja mahdollisia yhteistyötahoja. Tavoitteena oli muodostaa kokonaiskuva hankkeen kannalta olennaisista toimijoista, toimintamuodoista ja yhteistyön mahdollisuuksista. Tältä osin tavoite toteutuikin melko hyvin. Useasti tapaamiset johtivat myös käytännön yhteistyöhön esimerkiksi erilaisten tapahtumien tai käytettävissä olevien toimitilojen tiimoilta.

Edustukset työryhmissä ja verkostoissa

Vuonna 2008 OVI-hankkeen työntekijät tekivät verkostotyötä seuraavissa työryhmissä ja verkostoissa:

Myllypuron alueryhmä: Säännöllisesti kokoontuvassa alueryhmässä saa tietoa alueen toiminnasta, toimijoista, tiloista sekä avustuksista ja muista Helsingin kaupungin tarjoamista mahdollisuuksista. Alueryhmän kautta pääsee myös esittelemään omaa toimintaansa ja vaikuttamaan alueen asioihin. Myllypuron yhdyskuntatyöntekijä Kirsti Jussila kutsui OVI-hankkeen Myllypuron aluetyöryhmään. Projektityöntekijät osallistuivat kevään aikana neljään aluetyöryhmän kokoukseen (27.2., 2.4., 21.4. ja 27.5). Alueryhmä jatkoi toimintaansa vuonna 2009.

Monikulttuurinen Lapsen Etu -verkosto: Noin kahdenkymmenen järjestön vapaamuotoinen verkosto, jonka tavoitteena edistää monikulttuuristen lasten ja nuorten edun toteutumista. Verkosto muun muassa keskustelee ajankohtaisista asioista liittyen maahanmuutto- ja kotouttamispolitiikkaan ja tekee vaikuttamistyötä suhteessa viranomaisiin. OVI-hanke osallistui vuoden aikana neljään verkoston kokoukseen, joista viimeisessä se myös toimi järjestäjänä (3.3., 7.4., 9.9. ja 11.12.).

Monikulttuurisyhdys Familia Clubin MONIHELIN: Hanke kokoaa yhteen pääkaupunkiseudun maahanmuuttajia ja maahanmuuttajajärjestöjä. Tavoitteena on perustaa Pääkaupunkiseudun monikulttuurinen yhteistyöverkosto ry (Multicultural Civil Society Center ry). Vuonna 2008 OVI-hanke osallistui MONIHELIN ohjausryhmän (17.6. ja 3.9.) ja suunnitteluryhmän työskentelyyn (5.6. ja 30.8.).

Maahanmuutto-osaston järjestöfoorumit: Helsingin kaupungin maahanmuutto-osaston kaksi-kolme kertaa vuodessa järjestämissä järjestöfoorumeissa on mahdollisuus vaihtaa ajatuksia sekä maahanmuuttajajärjestöjen että kaupungin edustajien kanssa, saada järjestöjen ääni, tarpeet ja ideat kuuluviin, kuulla kaupungin uutisista, avustuksista ja kehittämishankkeista maahanmuuttoalalla sekä tiivistää yhteistyötä ja kumppanuutta kaupungin kanssa. OVI-hanke osallistui marraskuussa järjestettyyn ensimmäiseen järjestöfoorumiin, jossa käsiteltiin muun muassa keväällä 2009 julkaistavaa selvitystä Helsingin kaupungin tuesta järjestöille.

Suomen Pakolaisavun VeTo -verkko on yhteistyöverkosto tahoille, jotka järjestävät erilaisia vertaistuellisia ryhmiä maahanmuuttajille pääkaupunkiseudulla. Verkoston kautta voi muun muassa tiedottaa ja saada tietoa alkavista vertaisryhmistä, koulutuksista ja julkaistavista materiaaleista. Verkoston tavoitteena on mm. tiedon ja kokemusten vaihto, toisiaan tukevien toimintamuotojen kehittäminen, vertaisohjaajien rekrytoinnin parantaminen ja mahdollisuus koulutusyhteistyöhön. OVI-hanke osallistui verkoston kokouksiin ja tapahtumiin (10.6., 4.9., 28.10. ja 8.12.). Verkoston tiedotteita annettiin tiedoksi kumppaniryhdistyksille sekä julkaistiin hankkeen nettisivuilla ja uutiskirjeessä.

Maahanmuuttotyön toimijat Itä-Helsingissä: Monikulttuuriverkosto kokoaa säännöllisesti yhteen kaikki Itä-Helsingissä maahanmuuttotyötä tekevät tahot eri sektoreilta. Tapaamisissa esitellään Itä-Helsingin monikulttuurisia hankkeita ja toimintoja, suunnitellaan ja ideoidaan yhteistyötä sekä jaetaan kokemuksia ja näkemyksiä. Verkostotapaamisten lisäksi suunnitteilla on koulutuksellisia tilaisuuksia ja yhteisiä tapahtumia. OVI-hanke osallistui verkoston infotilaisuuteen (2.10.) sekä ensimmäiseen suunnittelukokoukseen (27.11.).

Maahanmuuttajien neuvontapiste Itäkeskuksessa palvelee helsinkiläisiä maahanmuuttajia usealla eri kielellä esimerkiksi asumiseen työhön, koulutukseen, lupiin, sosiaaliturvaan ja terveyteen liittyvissä kysymyksissä. Neuvontapisteen Christina Huotari edustaa Helsingin kaupunkia OVI-hankkeen ohjausryhmässä.

Vuosaaren lastensuojelu: Lastensuojelun työntekijät ottivat loppuvuodesta yhteyttä OVI -hankkeeseen toiveenaan löytää osallistujia kurdiperheille tarkoitettuun ryhmään. Yhteinen suunnittelu aloitettiin IRTY:n kanssa, koska yhdistys oli tarvekartoituksissa tuonut esille toiveen saada tietoa perhetyöstä ja lasten kasvatamisesta uudessa kulttuurissa. Vuonna 2009 toteutettavassa ryhmässä on tarkoitus käsitellä perheisiin, vanhemmuuteen ja lastenkasvatukseen liittyviä asioita. Jatkossa yhteistyötä voi syntyä myös muiden kumppaniryhdistysten kanssa.

Väestöliiton Kotipuu tarjoaa psykososiaalista tukea maahanmuuttajien perhe-elämään, lastenkasvatukseen ja vanhemmuuteen. Toiminnan tavoitteena on maahanmuuttajataustaisten lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin ja kotoutumisen edistäminen. Keinoina tavoitteiden saavuttamiseksi ovat mm. järjestöjen ja viranomaisten kanssa toteutetut ohjatut vertaisryhmät, koulutukset, konsultaatiot ja materiaalit eri kielillä. Kotipuussa on paljon hyödyllistä kokemusta ja tietoa, jota OVI-hanke voi tilanteen ja tarpeen mukaan hyödyntää.

Maahanmuuttoviraston kyselytunti

Maahanmuuttajajärjestöt joutuvat usein vastamaan maahanmuuton periaatteisiin ja käytäntöihin liittyviin kysymyksiin. Maahanmuuttoviraston kyselytunnit tarjoavat kumppaniyhdistyksille mahdollisuuden rakentaa yhteistyötä Maahanmuuttoviraston ja muiden maahanmuuttajajärjestöjen kanssa. Tilaisuudet lisäävät myös maahanmuuttajayhdistysten näkyvyyttä ja tunnettuutta. Maahanmuuttajille kyselytunnit tarjoavat mahdollisuuden esittää kysymyksiä, saada oikeaa tietoa ja keskustella viraston työntekijöiden kanssa.

Berde yhteistyökumppaneineen järjesti ensimmäisen Maahanmuuttoviraston kyselytunnin huhtikuussa 2008. Onnistuneen tilaisuuden ansiosta Maahanmuuttovirasto esitti toiveen, että tilaisuuksia järjestettäisiin jatkossa säännöllisesti useamman maahanmuuttajajärjestön yhteistyönä. Berde kutsui OVI -hankkeen mukaan suunnittelemaan ja toteuttamaan seuraavaa kyselytuntia. Yhteistyöaloitteeseen tarttuivat myös muut kumppaniryhdykset ja Helsingin venäjänkielinen nuorisokulttuuriyhdistys Alliance ry.

Järjestävät tahot pitivät ennen tilaisuutta neljä suunnittelupalaveria (27.8., 12.9., 29.9. ja 7.11.), joissa sovittiin mm. tilaisuuden rakenteesta, työnjaosta, tulkkauksesta, järjestäjien ennakkokysymyksistä sekä tiedottamisesta. Suunnittelupalavereissa sovittiin esimerkiksi, että tilaisuus järjestetään suomen kielellä tasa-arvoisen osallistumismahdollisuuden takaamiseksi; kaikille kieliryhmille ei voisi tarjota tulkkipalvelua samassa tilaisuudessa.

OVI-hanke laati tilaisuutta varten mainoksen, joka käännettiin järjestäjien toimesta myös soraniksi ja venäjäksi. Tilaisuudesta tiedotettiin laajasti ja mainoksia jaettiin järjestäjien omissa verkostoissa. Lisäksi hanke laati tilaisuudesta erillisen lehdistötiedotteen. Kyselytunnista aiheutuneet tilakustannukset katettiin puoliksi OVI-hankkeen ja Maahanmuuttoviraston kesken.

Kaksituntinen tilaisuus oli kaikille avoin ja pidettiin 13.11. Helsingin yliopistolla. Yleisön esittämiin kysymyksiin olivat vastaamassa Maahanmuuttoviraston ylijohtaja Jorma Vuorio ja ylitarkastajat Joni Länsivuori (maahanmuuttoyksikkö), Pekka Martin (kansalaisuusyksikkö) ja Marjo Mäkelä (turvapaikkayksikkö). Tilaisuuden puheenjohtajana toimi Khaled Salih Irakin Työllistämisyhdistyksestä.

Sekä järjestäjät että Maahanmuuttovirasto pitivät tilaisuutta onnistuneen ja hyödyllisenä. Paikalle saapui noin 80 henkilöä ja saatu palaute oli positiivista. Keskustelua käytiin sekä järjestäjien laatimien ennakkokysymysten että yleisön esittämien kysymysten pohjalta. Keskusteluun nostettiin muun muassa hakemusten käsittelyajat ja vaikeaselkoisuus, perheen yhdistäminen, kielivaatimukset, hakijan terveydentilan huomioiminen päätöksenteossa, yksin tulleiden alaikäisten lasten tilanne sekä saatavilla oleva palvelu ja neuvonta. Maahanmuuttoviraston kanssa sovittiin alustavasti, että seuraava kyselytunti järjestettäisiin kevätkesällä ilta-aikaan, jotta myös työssä käyvät ja opiskelijat pääsisivät osallistumaan.

Tilaisuudet ja tapahtumat

Itä-Helsingin alueella järjestetään lukuisia tilaisuuksia ja tapahtumia, joissa maahanmuuttajayhdistykset voivat kertoa toiminnastaan alueen asukkaille, viranomaisille ja toisille järjestöille. Vuonna 2008 OVI -hanke oli esillä Vuosaaren Etnomarkkinoilla (12.6.), KontuFestareiden Aatteiden käytävällä (16.8) ja Vuosaaren Terveyspäivässä (6.11.). Kumppaniyhdistyksille tarjottiin mahdollisuutta osallistua tapahtumiin yhdessä OVI-hankkeen kanssa. Monika-Naiset liitto tarttui tilaisuuteen ja oli esillä Etnomarkkinoilla.

Lisäksi hanketta esiteltiin Mielenterveysseuran Järjestöpäivillä (22.–23.11.) ja Mieli 2008 kansallisilla mielenterveyspäivillä (6.–7.2.). Viimeksi mainitun tapahtuman järjestivät yhdessä Mielenterveysseura, Stakes ja

Vantaan Sateenvarjo-hanke. Tilaisuudessa esillä ollut posteriesitys julkaistiin osana tapahtumajulkaisua (Mieli 2008 Työpapereita – Kansallisten mielenterveyspäivien taustamateriaali, luennot ja posterit).

Verkostotyön arviointia

Verkostotyö oli yksi OVI-hankkeen painopisteistä vuonna 2008. Tavoitteena oli vuoden aikana kartoittaa kumppaniyhdistysten verkostotyöhön liittyvät tarpeet ja mahdolliset yhteistyötahot sekä aloittaa käytännön verkostotyö. Tavoite ei täysin toteutunut.

Yhteistyömahdollisuuksia etsittiin ja myös löydettiin monen keskeisen tahon kanssa. Ajatuksenvaihto muiden maahanmuuttajatyötä tekevien tahojen kanssa auttoi selkeyttämään OVI-hankkeen roolia uudessa yhteistyökentässä. Konkreettista yhteistyötä tehtiin esimerkiksi Maahanmuuttoviraston, Familia Clubin MONIHELII-hankkeen ja Maahanmuuttotyön toimijat Itä-Helsingissä -verkoston kanssa.

Verkostotyö ei kuitenkaan edennyt kesän jälkeen odotetulla tavalla eivätkä kumppaniyhdistysten esille tuomat tarpeet konkretisoituneet käytännön yhteistyöksi. Keskeisenä syynä tähän oli se, että verkostotyölle asetetut tavoitteet eivät kirkastuneet riittävästi. Projektihenkilöstölle ja sitä kautta kumppaniyhdistyksille ei ollut täysin selvää, miksi, missä ja miten verkostotyötä tulisi tehdä Ajoittain haasteeksi koettiin se, kuinka välittää verkostojen hyödyllisyys kumppaniyhdistyksille asti. Verkostotyön suunnasta ja fokuksista olisikin pitänyt aika-ajoin varmistua.

Osin verkostotyön jääminen taka-alalle selittyi sillä, että projektihenkilöstön huomio kiinnittyi toisaalle: uuteen työhön ja työryhmään tutustuminen, muutokset kumppaniyhdistyksissä, koulutusten suunnittelu ja toteuttaminen sekä ulkopuolisen arvioinnin kilpailuttaminen edellyttivät työryhmältä suurta panostusta. Syksyllä verkostotyön etenemistä hidasti myös se, ettei kumppanikohtaisia palavereita saatu pidettyä toivotulla tavalla tai niissä ei ehditty käsitellä verkostotyötä.

Tutkimus

Yksi OVI-hankkeen tavoitteista on tuottaa tutkittua tietoa maahanmuuttajien omista kokemuksista ja näkemyksistä koskien mielenterveyttä, mielenterveysongelmien ennaltaehkäisyä ja arjessa selviytymistä. Tutkimus toteutetaan projektijohtajan ja projektisuunnittelijan toimesta ja se julkaistaan vuonna 2011.

Tutkimus oli tarkoitus käynnistää vuonna 2008, mutta tavoite ei toteutunut. Syitä tähän oli monia. Ensinnäkin kevään kumppanimuutokset ja ulkoisen arvioinnin kilpailutus, joiden vuoksi tutkimussuunnitelman laatiminen siirrettiin keväältä syksyyn. Syksyllä työryhmässä tapahtui kuitenkin paljon ennakoimattomia muutoksia, jotka vaikuttivat käytettävissä olleisiin resursseihin ja projektihenkilöstön ajankäyttöön.

Kaiken kaikkiaan on todettava, että tutkimuksen tekemiseen olisi tuskin ollut ensimmäisenä toimintavuonna riittävästi aikaa, vaikka hankkeen muut osa-alueet olisivat yllätyksittä toteutuneetkin. Jälkeenpäin arvioiden tutkimussuunnitelman laatiminen ja tutkimuksen käynnistäminen olisikin kannattanut jo alun perin aikatauluttaa syksyille 2008 tai vuoteen 2009. Tutkimuksen käynnistäminen on yksi vuoden 2009 avaintavoitteista.

Pohjatyötä tutkimussuunnitelman eteen ehdittiin tehdä vuonna 2008. Keväällä tehtiin tutkimuskartoitus, joka vahvisti tutkimuksen tarpeellisuuden: Suomessa on toistaiseksi tutkittu vain vähän maahanmuuttajien mielenterveyteen ja mielenterveysongelmiin liittyviä näkemyksiä. Tutkimuksen tavoitetta, tutkimuskysymyksiä ja käytännön toteutusta kirkastettiin projektihenkilöstön toimesta ja hankkeen työryhmissä. Työryhmiltä saatiin ajatustuen lisäksi ideoita mm. tutkimuskysymysten muotoiluun, osallistujajoukon rajaamiseen, kielikysymyksiin sekä tutkimusmenetelmiin. Myös kumppaniyhdistysten tiedontarpeita kartoitettiin.

Aineistot

Yksi OVI-hankkeen tehtävistä on tuottaa aineistoja, jotka lisäävät maahanmuuttajajärjestöjen toimintaedellytyksiä ja mielenterveyteen liittyvää tietotaitoa. Monivuotisessa hankkeessa tavoitteet ja niiden mukainen työskentely on mielekästä asettaa vuosi kerrallaan.

Aineistojen tuottaminen päätettiin aloittaa vuonna 2009, jolloin se on yksi avaintavoitteista. Aineistoihin liittyviä tarpeita kartoitettiin ja aineistojen tuottamista valmisteltiin vuosien 2007 ja 2008 aikana. Kumppaniyhdistysten esille tuomia tarpeita ja valmistelutyön vaiheita kuvataan tarkemmin vuoden 2009 väliraportissa.

Projektihallinto

Tiedottaminen

Hankkeen omilta verkkosivuilta (<http://hankkeet.mielenterveysseura.fi/ovi>) löytyy tietoa hankkeesta, sen työryhmistä, koulutuksista ja tapahtumista sekä ajankohtaisia mielenterveyteen ja maahanmuuttoon liittyviä uutisia. Myös kumppaniyhdistykset voivat hyödyntää verkkosivuja esimerkiksi yhdistyksen järjestämistä koulutuksista, vertaisryhmistä tai tapahtumista tiedottaessaan. Jokainen taho on nimennyt tiedotusvastaavan, jonka kautta tulevat tiedotteet voidaan julkaista vieraskielisinäkin. Toistaiseksi kumppanit ovat kuitenkin hyödyntäneet hankkeen sivuja suhteellisen vähän omassa tiedotustoiminnassaan.

Syyskuun lopussa tiedottamista monipuolistettiin, kun hanke julkaisi koeluontoisesti ensimmäisen uutiskirjeen. Siihen koottiin hankkeen ajankohtaisia kuulumisia, kumppaniyhdistysten uutisia ja tiedotteita sekä tietoa OVI-hankkeen teemoihin liittyvistä koulutuksista, seminaareista, julkaisuista ja ryhmätoiminnasta. Positiivisen palautteen johdosta uutiskirjettä julkaistaan säännöllisesti vuonna 2009. Uutiskirje jaetaan sähköisesti OVI-hankkeen johto- ja ohjausryhmän jäsenille, kumppaniyhdistysten tiedotusvastaaville sekä hankkeen verkostokumppaneille. Sen voi myös lukea hankkeen verkkosivujen kautta.

Itsearviointi

Projektihenkilöstön itsearviointi on tärkeässä roolissa, kun etsitään vastauksia seuraaviin kysymyksiin: Mitä on tehty? Miksi on tehty? Mikä toimi ja mikä ei? Työryhmän näkemykset eri osakokonaisuuksien toteutuksesta on kirjattu kyseisiin kohtiin osaksi väliraporttia.

Vuoden 2008 aikana kehittämisen kohteena olivat myös seurantaan ja arviointiin liittyvät käytännöt. Elokuussa pidetyssä suunnittelupäivässä kehittämiskohteiksi nousivat ideapalaverit, tiimin sisäisen tiedonkulun parantaminen, tiimikokousten kehittäminen sekä erilaisten seuranta- ja arviointityövälineiden kehittäminen. Seurantamenetelmiä pohdittiin myös yhdessä Sosiaalikehityksen kanssa. Loppuvuodesta käyttöön otettiin uusi koulutuspalautelomake, tuotospäiväkirjat ja seminaariraportit.

Kahden viikon välein pidetyt tiimikokoukset eivät projektihenkilöstön mielestä sellaisenaan palvelleet tarkoitustaan, minkä vuoksi kokouskäytäntöjä uudistettiin vuodenvaihteen jälkeen. Syyskaudella tiimikokousten rinnalla pidettiin kerran kuussa ideapalaveri, jossa työryhmä keskusteli muun muassa koulutuksista, tiedottamisesta, verkostotyöstä sekä siitä, millä tavalla hankkeen tavoitteet, keinot ja siitä saatavat hyödyt voitaisiin kuvata selkeästi, yksinkertaisesti ja havainnollisesti kumppaniyhdistyksille. Hankkeen konkretisoinnin ja pienempiin osiin purkamisen kautta eri osapuolten odotukset olisi helpompi artikuloida. Samalla mahdollistuisi myös onnistumisten arvioiminen.

Vuoden vaihteessa tuli näkyväksi, että työryhmän dokumentoinnissa ja seurannassa on edelleen parantamisen varaa. Liian usein yhteydenotot, sovitut ja tehdyt asiat jäivät pelkästään työntekijöiden muistin varaan eikä niitä dokumentoitu riittäväällä tarkkuudella. Dokumentointiin ja seurantaan tullaan panostamaan jatkossa selkeästi enemmän.

Hankkeen työryhmät

Hankkeeseen on perustettu kolme työryhmää, joiden kaikkien yhtenä tehtävänä on seurantaan ja arviointiin osallistuminen: ohjausryhmä, johtoryhmä ja asiantuntijatyöryhmä (Liite 7: Työryhmien jäsenet ja kokoukset vuonna 2008). Lisäksi hankkeen toteutuksesta raportoidaan Mielenterveysseuran SOS-kriisikeskuksen johtajalle, Mielenterveyspalvelujen linjan johtoryhmälle, Mielenterveysseuran johtoryhmälle, hallitukselle, kumppaniyhdistyksille ja rahoittajalle.

Hankkeen *johtoryhmän* tehtävänä on linjata projektin toimintaa, seurata ja arvioida projektin toteutusta, osallistua tulosten hyödyntämiseen sekä tiedottaa projektista ja sen tuloksista. Kumppaniyhdistyksillä ja Mielenterveysseuralla on alusta saakka ollut edustajat johtoryhmässä. Marraskuussa johtoryhmää täydennettiin Helsingin kaupungin ja sisäasiainministeriön edustajilla. Tarpeen mukaan voidaan kuulla myös muita asiantuntijoita.

Ohjausryhmän tehtävänä on tukea projektin käytännön toteutusta, osallistua sisältöjen suunnitteluun ja arviointiin sekä tiedottaa projektista ja sen tuloksista. Kokouksissa käsiteltävien asioiden määrä pyritään rajaamaan yhdestä kolmeen teemaan, jolloin keskustelulle jää enemmän aikaa. Kumppaniyhdistyksillä, Mielenterveysseuralla ja Helsingin kaupungilla on alusta saakka ollut edustajat ohjausryhmässä. Alkuvuodesta 2008 ajatuksena oli, että ohjausryhmää täydennettäisiin myöhemmin sisäasiainministeriön edustajalla, mutta loka-kuun johtoryhmän kokouksessa suunnitelmasta päätettiin luopua ja ministeriön edustaja kutsuttiin ainoastaan johtoryhmään.

Mielenterveysseuran eri linjojen asiantuntijoista koottu *asiantuntijatyöryhmä* seuraa ja arvioi, että projektia toteutetaan Mielenterveysseuran linjausten ja tavoitteiden suuntaisesti, varmistaa, että kaikki olemassa oleva osaaminen ja kokemus tulevat hankkeessa hyödynnetyksi sekä tukee hankkeessa kertyvien tulosten ja oppien juurtumista osaksi Mielenterveysseuran perustehtävää.

Riskien arviointi

Keväällä 2008 projektihenkilöstö, hankkeen johtoryhmä ja ohjausryhmä aloittivat hankkeeseen liittyvien riskien työstämisen. Työskentelyä ja sen tuloksia on kuvattu tarkemmin liitteessä 6. Projektihenkilöstön piti syyskaudella jatkaa riskien ja niiden painoarvojen analysointia sekä esitellä lopulliset tulokset ja esitykset toimenpiteiksi hankkeen johto- ja ohjausryhmässä. Riskianalyysin toinen vaihe jouduttiin kuitenkin siirtämään tuonnemmaksi, koska työryhmä oli enemmän tai vähemmän vajaalukuinen lähes koko syyskauden.

Ulkoisen arviointi

Ulkoisen arviointi kilpailutettiin kevään 2008 aikana projektijohtajan ja -suunnittelijan toimesta avointa hankintamenettelyä käyttäen. Määräaikaan mennessä saapui 14 tarjousta, joista 13 oli tarjouspyynnön mukaisia. Tarjousten suuri määrä teki kilpailutusprosessista ennakoitua työllistävemmän. Arvioinnin toteuttajaksi valittiin tarjousvertailussa eniten pisteitä saanut Sosiaalikehitys Oy.

Ulkoisen arvioijan tehtävänä on arvioida hankkeen vaikutuksia. Arvioinnin toivotaan tuottavan tietoa mm. seuraavista asioista: Minkälaisia vaikutuksia valituilla keinoilla on hankkeeseen osallistuvien maahanmuuttajajärjestöjen toimintaan? Miten hankkeen toiminta lisää siihen osallistuvien maahanmuuttajajärjestöjen valmiuksia tukea toimintansa piirissä olevia ihmisiä? Minkälaisia vaikutuksia hankkeessa kehitettävillä aineistoilla ja koulutuksilla on? Mihin suuntaan hankkeen toimintaa tulisi kehittää, jotta tavoitteet saavutettaisiin? Ulkoista arviointia ja sen tuloksia kuvataan tarkemmin Sosiaalikehityksen ensimmäisessä arviointikatsauksessa vuodesta 2008.

Henkilöstöhallinto

OVI-hankkeessa työskentelee neljän hengen työryhmä. Projektijohtaja Sari Nyholm ja projektisuunnittelija Jouni Saarelainen aloittivat työnsä hankkeessa 1.9.2007 ja projektityöntekijät Farzaneh Hatami Landi ja Sabad Yussuf tammikuussa 2008 (2.1. ja 21.1.). Projektijohtaja on projektihenkilöstön esimies ja vastaa hankkeen henkilöstöhallinnosta.

Uuden työryhmän työskentelyn hiominen valittiin yhdeksi vuoden 2008 painopisteeksi, jotta kehittämistyö tulisi mahdolliseksi. Alkuvuonna henkilöstöhallinnossa painottuivat uusien työntekijöiden palkkaus ja perehdyttäminen, työpisteisiin liittyvät käytännön asiat sekä uuden työryhmän muodostaminen. Myöhemmin keväällä panostettiin toimenkuvien tarkentamiseen sekä tiimin sisäisen työnjaon kehittämiseen. Työryhmän käytäntöjen löytyminen vei ennakoitua enemmän aikaa, minkä vuoksi toimenkuvien, työnjaon ja työkäytäntöjen täsmentämistä jatkettiin myös syyskaudella.

Taloushallinto

OVI-hankkeen kokonaisbudjetti vuodelle 2008 oli 236 839 euroa. Raportissa kuvatuista toiminnan muutoksista johtuen kustannukset eivät toteutuneet suunnitellusti. Niitä kertyi kokonaisuudessaan 195 145 euroa. Vuodelle 2009 siirtyy rahoitusta näin ollen 42 054 euroa. Siirtyneestä rahoituksesta ja sen hyödyntämisestä on sovittu rahoittajan kanssa.

TUOTOT	
Vuodelta 2007 siirtynyt RAY	36 839
Vuodelle 2008 myönnetty RAY	200 000
Muut tuotot	360
	237 199
MENOT	
Palkat ja palkkiot	132 603
Muut lakisääteiset henk.menot	28 863
Muut menot	33 679
	195 145
SIIRTYVÄ	
Vuodelle 2009 siirtyy RAY	42 054

Taulukko 2: OVI-hankkeen tuotot ja kulut 2008

Liite 1: Kumppanuusneuvottelut keväällä 2008

Alkuvuodesta kaksi kumppanuyhdistystä jäi pois OVI-hankkeesta. Neuvottelut uusista kumppanuuksista käynnistettiin helmikuussa rahoittajan vahvistettua, että Mielenterveysseura voi edetä kumppanineuvotteluissa itsenäisesti. Suomen Pakolaisavun Järjestöhautomosta ja Monika-Naiset liitosta saatiin kolme hyvää vinkkiä mahdollisiksi uusiksi kumppaneiksi. Edellyttäen, että yhteistyö palvelisi sekä yhdistysten että hankkeen tavoitteita, mukaan olisi voitu ottaa vaikka kaikki kolme yhdistystä. Neuvottelut johtivat kumppanuuteen Berde ry:n kanssa.

Kumppanuusneuvottelujen lopputulos käytiin läpi rahoittajan edustajan kanssa kesäkuussa (24.6.). Yhteisesti todettiin, että kaikki kumppanuuksissa tapahtuvat muutokset heijastuvat aina myös työryhmien työskentelyyn, jonka toivottiin jäntevöityvän ja syventyvän syyskaudella. Tällä tavoin kehittämistyössäkin päästäisiin eteenpäin. Keskustelussa oltiin yhtä mieltä siitä, että neljättä kumppanuyhdistystä ei täten kannata hakea syksyn 2008 aikana, vaan uuden kumppanin hakemiseen palataan vuoden 2009 puolella.

Berde ry

Ensimmäinen neuvottelu Berden kanssa järjestyi heti helmikuun loppuun (25.2.). Tapaamisessa keskusteltiin yhdistyksen toiminnasta, OVI-hankkeesta ja siitä, minkälaisia mahdollisuuksia ja lisäarvoa hanke voisi yhdistykselle tuoda. Parituntisen keskustelun päätteeksi sovittiin, että yhdistyksen varapuheenjohtaja ja toiminnanjohtaja vievät samansa yhteistyötarjoituksen ja taustamateriaalin hallituksen kokoukseen maaliskuun alussa (8.3.).

Neuvottelut Berden kanssa tuottivat toivotun lopputuloksen: yhdistyksen hallitus päätti lähteä mukaan hankkeeseen. Tieto hallituksen päätöksestä saatiin maaliskuun lopussa (22.3.) ja ensimmäinen yhteistyöpalaveri sovittiin pidettäväksi talvilomien jälkeen toukokuussa (19.5.).

Afganistanilaisten Yhdistys Helsingissä ry

Neuvottelut aloitettiin yhdistyksen puheenjohtajan kanssa maaliskuun alussa (5.3.). Tapaamisessa esiteltiin hanketta, tutustuttiin yhdistyksen toimintaan ja keskusteltiin mahdollisesta yhteistyöstä. Toinen OVI-hankkeen projektityöntekijöistä osallistui neuvotteluun ja tulkkasi yhdistyksen puheenjohtajan ja projektijohtajan välistä keskustelua.

Ensimmäinen palaveri koettiin molemminpuolisesti hyödyllisenä, mistä johtuen sovittiin uudesta neuvottelujärjestelmästä. Huhtikuun alussa pidettyyn palaveriin osallistui hallituksen ja yhdistyksen jäseniä (9.4.). Parituntisessa keskustelussa käytiin yksityiskohtaisesti läpi hankkeen toiminta-ajatusta, tavoitteita ja yhteistyömahdollisuuksia sekä kumppanuyhdistykseen kohdistuvia odotuksia. Toinen projektityöntekijöistä toimi jälleen tulkkina.

Tapaamisen jälkeen projektihenkilöstö pohti yhdistyksen mahdollisuuksia olla täysipainoisesti mukana hankkeen työryhmissä, palaverissa, koulutuksissa ja muissa tilaisuuksissa. Tilannearvion jälkeen projektijohtaja laati yhdistykselle kirjeen, jonka projektityöntekijä käänsi puheenjohtajalle puhelimesta (13.5.). Kirjeessä kerrattiin projektihenkilöstön arvio yhdistyksen mahdollisuuksista sillä hetkellä tulla kumppaniksi OVI-hankkeeseen. Yhdistystä kiitettiin antoisista keskusteluista ja toivotettiin se tervetulleeksi osallistumaan hankkeen koulutuksiin ja muihin tilaisuuksiin vaiheessa, jossa ne ovat myös muiden kuin kumppanuyhdistysten hyödynnettävissä. Puhelu päättyi ystävällisissä tunnelmissa.

Ariana ry

Projektijohtaja oli helmikuun lopussa yhteydessä myös Ariana ry:n puheenjohtajaan, joka oli lyhyen esittelyn perusteella kiinnostunut tarjotusta yhteistyömahdollisuudesta (27.2.). Puheenjohtajalla ei kuitenkaan ollut aikaa paneutua asiaan ennen huhtikuuta, mistä johtuen asiaan palattiin tuolloin. Huhtikuun alussa sovittiin tapaaminen kuun puoliväliin (11.4.). Tapaamisessa esiteltiin hanketta, tutustuttiin yhdistyksen toimintaan ja keskusteltiin mahdollisesta yhteistyöstä. Selkeää yhteistä nimittäjää hankkeen ja yhdistyksen tavoitteiden välillä ei kuitenkaan löytynyt, eikä neuvotteluja näin ollen jatkettu.

Liite 2: Irakin Työllistämisyhdistys IRTY ry ja OVI-hanke vuonna 2008

Irakin Työllistämisyhdistys on ollut mukana OVI-hankkeessa alusta lähtien. IRTY:n ja OVI-hankkeen välisiä yhteistyöpalavereita oli vuoden aikana yhteensä neljä (21.2., 12.9., 29.9., 22.10.). IRTY osallistui aktiivisesti hankkeen johto- ja ohjausryhmän työskentelyyn, hankkeen tarjoamiin koulutuksiin sekä Maahanmuuttoviraston kyselytunnin suunnitteluun ja toteuttamiseen.

Syyskuussa käytiin keskustelua IRTY:ssä esille nousseista toiveista ja tarpeista. Hankkeelta oli odotettu mm. selkeää taloudellista tukea, omaa työntekijää, toimistotarvikkeita, nettisivuja ja tiedotuslehteä sekä apua avustushakemusten tekemiseen. Koska nämä toiveet eivät olleet toteutuneet, oli yhdistyksessä alettu pohtia, miksi olla mukana hankkeessa. Tuolloin projektihenkilöstö tarjoutui vierailemaan yhdistyksen hallituksen kokouksessa, jotta keskustelua hankkeen tavoitteista ja yhdistyksen tarpeista voitaisiin jatkaa. Lisäksi yhdistykselle tarjottiin tukea nettisivujen rakentamiseen ja sovittiin, että hallitus nimeää keskuudestaan henkilön, jonka kanssa aloitetaan rahoitushakemuksiin liittyvä yhteistyö. Asiat eivät edenneet loppuvuoden aikana.

Yhteisen palaveriajan löytäminen osoittautui loppuvuonna haasteelliseksi. Tämän vuoksi mm. verkostotyöhön, tiedottamiseen ja avustusten hakemiseen liittyviä tarpeita ei päästy viemään käytännön tasolle.

Taulukko 3: Yhteenveto IRTY:n esittämien tarpeiden toteutumisesta vuonna 2008

	TARVE	TOTEUMA
KOULUTUS	Neljä mielenterveysaiheista seminaaria vuodessa. Aiheina esimerkiksi vanhempien roolit, perheväkivalta, miehen ja naisen asema sekä identiteettiin liittyvät haasteet uudessa kotimaassa.	Kaksi asiantuntija-alustusta, yhteensä 17 yhdistyksen jäsentä. Lastenhoito ja tulkkaus oli järjestetty. Aiheina olivat: "Maahanmuutto psyykkisenä prosessina" (20.5.) ja "Vanhemmuus uudessa kulttuurissa" (9.6.) Mielenterveyden Ensiapu 1: kaksi yhdistyksen jäsentä (3.-4.12.). Kaksi yhdistyksen edustajaa olisi voinut projektin kustantamana osallistua SOS-kriisikeskuksen koulutuspäivään maahanmuuttajalasten- ja nuorten mielenterveydestä (29.10) SPR:n ja Helsingin Seurakuntayhtymän järjestämä MOD-koulutus projektin kustantamana. Koulutus ei vastannut IRTY:n tarpeisiin.
	Ryhmänohjaajakoulutus	Ryhmäohjaajakoulutus ei valmistunut vuoden 2008 aikana
VERKOSTOTYÖ	Yhteistyötä työvoimatoimistojen, Maahanmuuttajien neuvontapisteiden, ammattiliittojen, maahanmuuttajiin liittyvien työllistämishankkeiden ja Maahanmuuttoviraston kanssa. Jäsenille tietoa perhetyöstä, lasten kasvatamisesta uudessa kulttuurissa. Yhdistyksellä on toimisto Vallilassa, mutta jäsenet ja toimijat asuvat Itä-Helsingissä. Voisiko verkostokumppaneiden tiloja käyttää yhdistyksen toiminnassa? Yhdistyksen toimiston vuokrasopimus on päättymässä. Miten OVI-hanke voisi auttaa tässä tilanteessa?	Maahanmuuttoviraston kyselytunti järjestettiin 13.11. Maahanmuuttajien neuvontapiste on edustettuna ohjausryhmässä Luotiin yhteistyötä Vuosaaren lastensuojelun kanssa kurdeille suunnatun perheisiin, vanhemmuuteen ja lastenkasvatukseen liittyvän ryhmän tiimoilta. Ryhmä toteutetaan vuonna 2009. IRTY:lle tarjottiin mahdollisuutta osallistua Etnomarkkinoinhin, KontuFestareille ja Vuosaaren Terveyspäiville. Luvattiin konkreettista apua tilojen etsimiseen tarvittaessa sekä toimitettiin yhdistykselle 4V-hankkeen ja Hgin kaupungin maahanmuutto-osaston tekemät kartoitukset tiloista, joita yhdistyksillä on mahdollisuus käyttää tai vuokrata. Muut verkostotyöhön liittyvät tarpeet eivät konkretisoituneet käytännön yhteistyöksi, koska verkostotyön tavoitteet eivät kirkastuneet riittävästi.
	MUUT	Tukea tiedottamiseen (esim. tiedotuslehti ja nettisivut) Tukea avustusten hakemiseen

Liite 3: Monika-Naiset liitto ry ja OVI-hanke vuonna 2008

Monika-Naiset liitto on ollut mukana OVI-hankkeessa alusta lähtien. Monika-Naisten ja OVI-hankkeen välistä yhteistyöpalavereita oli vuoden aikana kaksi (26.2. ja 23.10.). Monika-Naiset osallistui erittäin aktiivisesti hankkeen johto- ja ohjausryhmän työskentelyyn, hankkeen järjestämiin koulutuksiin sekä Maahanmuuttoviraston kyselytunnin suunnittelemiseen ja toteuttamiseen.

Monika-Naiset liiton edustajien kanssa pohdittiin työntekijöiden koulutustarpeita ja sitä, voidaanko niihin OVI-hankkeen puitteissa vastata. Vuonna 2008 kysymys ratkaistiin tilannekohtaisesti samalla muistaen, että hankkeen ensisijaisena tavoitteena on nimenomaan kansalaistoiminnan kehittämistä tukevien koulutusten toteuttaminen ja täten koulutussisällöt suunnitellaan ensisijaisesti vapaaehtoistoimijoille sopiviksi. Toki myös palkatun henkilöstön kouluttaminen on kansalaistoiminnan kehittämistä. Esimerkkinä tästä voidaan mainita Monika-Naisten esille tuoma tarve kouluttaja-koulutusten ja työnohjaus-koulutusten järjestämiselle. Näiden koulutusten kautta turvattaisiin osaamisen säilyminen yhdistyksessä hankkeen päätyttyäkin.

Vuonna 2008 koulutuksiin osallistuivat vain Monika-Naiset liiton työntekijät ja harjoittelijat. Jatkossa koulutuksia suunnataan myös Monika-Naiset liiton omille ja sen jäsenyhdistysten vapaaehtoisille. Molempien osapuolten kiireiden vuoksi verkostotyöhön liittyvää yhteistyöpalaveria ei onnistuttu loppuvuodesta järjestämään. Yhteyshenkilön vaihduttua seuraava yhteistyöpalaveri päätettiin siirtää pidettäväksi vuoden 2009 puolella.

Taulukko 4: Yhteenveto Monika-Naiset liiton esittämien tarpeiden toteutumisesta vuonna 2008

	MONIKA-NAISET LIITON TARVE	TOTEUMA
KOULUTUS	Tietoa mielenterveyden häiriöistä, mielenterveysongelmista sekä näistä kärsivien asiakkaiden kohtaamisesta ja palveluohjauksesta	Kaksi asiantuntija-alustusta, yhteensä 17 työntekijää. "Maahanmuutto psyykkisenä prosessina" (4.6.) ja "Vanhemmuus uudessa kulttuurissa" (17.9.) Mielenterveyden Ensiapu 2: 8 työntekijää (7.-8.5. ja 19.-20.5.) Mielenterveyden Ensiapu 1: 7 työntekijää ja harjoittelijaa(3.-4.12.). Kaksi yhdistyksen edustajaa osallistui projektin kustantamana SOS-kriisikeskuksen koulutuspäivään maahanmuuttajalasten- ja nuorten mielenterveydestä (29.10)
	Koulutusta vertaisryhmien ohjaajille, joille on suuri tarve yhdistyksessä.	Ryhmäohjaajakoulutus ei valmistunut vuoden 2008 aikana
	Yhdistystoimintaa tukevia koulutuksia Monika-Naisten jäsenyhdistyksille sekä kouluttaja-koulutus ja työnohjauskoulutus liiton työntekijöille	Ei ollut painopisteenä vuonna 2008. Suunnittelua ja kehittämistyötä jatketaan hankkeen edetessä. Mahdollisuuksia kouluttajakoulutuksen ja työnohjaaja-koulutuksen järjestämiseen selvitetään
VERKOSTOTYÖ	Keskittyminen Helsingin Voimavarakeskuksen verkostoihin ja Monika-Naiset liiton jäsenyhdistyksiin Verkostojen elvyttäminen Itä-Helsingin erilaisia verkostoja hyödyntäen (esimerkiksi uudet vapaaehtoiset, tilat ja alustajat) Yhteistyö asumisneuvojen, kiinteistöyhtiöiden ja oppilaitosten kanssa	Maahanmuuttoviraston kyselytunti järjestettiin 13.11.. Tarjottiin mahdollisuutta osallistua Etnomarkkinoihin, KontuFestareille ja Vuosaaren Terveyspäiville. Monika-Naiset liitto oli esillä Etnomarkkinoilla. Muut verkostotyöhön liittyvät tarpeet eivät konkretisoituneet käytännön yhteistyöksi, koska verkostotyön tavoitteet eivät kirkastuneet riittävästi.

Liite 4: Berde ry ja OVI-hanke vuonna 2008

Berde tuli mukaan OVI-hankkeeseen maaliskuun lopulla. Talvilomien jälkeen pidetyssä ensimmäisessä yhteistyöpalaverissa keskusteltiin hankkeen toteutuksesta sekä alustavasti Berden tavoitteista ja tarpeista (19.5.). Tuolloin sovittiin, että varsinainen yhteistyö aloitetaan kesän jälkeen.

Elokuun alun yhteistyöpalaverissa täsmennettiin yhteistyötä syksyn ja loppuvuoden ajaksi. Palaverissa selvisi, että alkuvuoden ja kevään kiireet olivat vieneet yhdistyksen aktiiveilta voimia siinä määrin, että yhdistys oli päättänyt pitää ansaitun tauon ja kerätä lisämotivaatiota tulevaa varten. Toimintavuodelle asetetut tavoitteet oli jo saavutettu keväällä, jolloin Berde oli järjestänyt enemmän tilaisuuksia ja tapahtumia kuin oli toimintasuunnitelmaan kirjannut.

Koulutuksiin ja verkostotyöhön liittyvää palaveriaikaa yritettiin useaan otteeseen löytää syksyllä ja loppuvuodesta. Tässä ei kuitenkaan onnistuttu molempien osapuolten kiireistä johtuen. Berden yhteyshenkilöiden kiireistä johtuen myös yhdistyksen osallistuminen hankkeen työryhmiin oli vähäistä. Yhdistyksen rooli oli merkittävä Maahanmuuttoviraston kyselytunnin ideoinnissa ja etenkin suunnittelutyön alkuvaiheessa.

Taulukko 5: Yhteenvedo Berden esittämien tarpeiden toteutumisesta vuonna 2008

	BERDEN TARVE	TOTEUMA
KOULUTUS	Koulutusta avustus- ja projektihakemusten laatimiseen	Berde työsti toukokuussa khatin vastaiseen toimintaan liittyvää hankehakemusta TEKRY:lle. Projektihenkilöstö tuki suunnittelu- ja hakuprosessia kommentoimalla hankehakemusta. johon OVI-hanke kirjattiin myös viralliseksi yhteistyökumppaniksi. Hakemuksen jättöpäivä tuli lopulta liian nopeasti, eikä Berde ehtinyt viimeistellä hakemusta ajoissa. Yhdistyksen edustajien kanssa sovittiin, että hakemuksen työstämistä jatketaan vuonna 2009
	Asiantuntija-alustus yhdistyksen jäsenille esim. mielenterveydestä, asumisesta ja asunottomuudesta	Projektihenkilöstön työskentelyyn liittyvistä epäselvyyksistä ja väärinkäsityksistä johtuen Berden toivoma asiantuntija-alustus ei toteutunut. Samoista syistä Berdelle ei koskaan tarjottu osallistumismahdollisuutta joulukuussa järjestettyyn Mielenterveyden Ensiapu 1 -koulutukseen.
	Hanke tarjosi Berdelle IRTYn ja Monika-Naiset liiton tarpeista noussutta ryhmänohjaajakoulutusta	Kaksi yhdistyksen edustajaa olisi voinut projektin kustantamana osallistua SOS-kriisikeskuksen koulutuspäivään maahanmuuttajalasten- ja nuorten mielenterveydestä (29.10)
	Anti-khat -seminaarin järjestäminen yhteistyössä esim. siten, että Mielenterveysseuran asiantuntija olisi puhunut päihteiden vaikutuksesta mielenterveyteen	Ryhmänohjaajakoulutus ei ollut Berdelle ajankohtainen vuonna 2008, koska yhdistyksellä oli jo entuudestaan koulutettuja vertaistukiohjaajia.
VERKOSTOTYÖ	Maahanmuuttoviraston kyselytunnin toteuttaminen syksyllä	Seminaari ei toteutunut OVI-hankeesta riippumattomista syistä.
	Maahanmuuttoviraston kyselytunnin toteuttaminen syksyllä	Maahanmuuttoviraston kyselytunti järjestettiin 13.11..
	Monikulttuuriseen itsenäisyysjuhlaan liittyvä tiedotusyhteistyö	OVI-hanke tiedotti itsenäisyysjuhlasta verkkosivuillaan ja omassa verkostossaan.
	Tapahtumien ja tilaisuuksien toteuttaminen yhteistyössä / verkostotyön avulla	Tapahtumiin ja tilaisuuksiin liittyviä yhteistyöpyyntöjä ei tullut
		Berdelle tarjottiin mahdollisuutta osallistua Etnomarkkinoihin, KontuFestareille ja Vuosaaren Terveyspäiville.

Liite 5: Yhteistyöpalaverit, tilaisuudet, tapahtumat ja seminaarit

Vuoden 2008 aikana verkostoja kartoitettiin seuraavissa yhteistyöpalaverissa:

Aika	Yhteistyötaho
12.02.	Suomen Pakolaisavun Järjestöhautomo / Minna Tuunainen
13.02.	Vuosaaren ja Myllypuron yhdyskuntatyö / Seija Välimäki-Adie ja Kirsti Jussila
14.02.	Suomen Pakolaisavun Kotilo -projekti / Terhi Joensuu
7.03.	Väestöliiton Kotipuu / Anita Novitsky ja Mina Zandkarimi
4.04.	Suomen Pakolaisavun kotimaan toiminnan päällikkö Pia Lindfors
17.04.	Asukastalo Ankkuri / Lea Kononov
8.05.	IkäMAMU -toiminta Vanhustyön keskusliitossa / Hilikka Lindenberg
13.05.	Suomen Pakolaisavun vertaistuen koordinaattori Petri Öhman
22.05.	Monikulttuuriyhdistys Familia Clubin MONIHELMI – Monikulttuurinen yhteistyöfoorumi / Marko Steenroos ja Mani Tjurin
25.06.	Maailmanpyörä -hanke / Virve Vääntinen
1.7. ja 8.9.	Vantaan Järjestöringin Monirinki -hanke / Nora Tarmio
28.08.	Väestöliiton Kotipuu (Mohamed Moallin) ja Ne-Rå -neuvontapiste (Marika Salovaara)
23.09.	Kierrätyskeskuksen 4V-hanke / Hanna Lilja

Projektihenkilöstö osallistui vuoden aikana tilaisuuksiin, tapahtumiin ja seminaareihin, joiden aiheet sivusivat hankkeen teemoja:

Aika	Tilaisuus
28.1.	Caisan kansainvälinen naisten olohuone
31.1.	Lähisuhdeväkivalta -seminaari (Rasmus-Naiset)
4.3.	Maahanmuuttajavanhus -hankkeen päätösseminaari (DIAK)
9.4.	Allianssin jäsenjärjestötapaaminen (teemana yhdenvertaisuus)
10.4.	Etnisten suhteiden neuvottelukunnan ETNO:n foorumi
23.4.	Building Peace and Democracy in Somalia -seminaari
24.4.	Maahanmuuttoviraston kyselytunti (Berde ry, Helsingin Keskustanuoret, Helsingin Vihreät nuoret ja Svensk Ungdom)
15.5.	Maahanmuuttajataustaiset lapset väkivallan uhreina -seminaari (Monika-Naiset liitto)
16.5.	Monikulttuuriyhdistys Familia Clubin 20-vuotisjuhla
28.5.	Arabiankielinen seminaari kotoutumisesta ja vanhemmuudesta (Väestöliiton Kotipuu, Amoral-hanke, Hakunilan kansainvälinen yhdistys)
9.6.	Maahanmuuttajien kuntoutumisen ja työllistymisen tukeminen Helsingissä -seminaari (Helsingin kaupungin maahanmuutto-osasto, Helsingin työvoiman palvelukeskus, Kuntoutussäätiö)
29.8.	Väestöliiton avoimet ovat
3.9.	Kotoutuminen ja kolmas sektori -seminaari (SPR)
22.9.	Caisan kansainvälinen olohuone; projektityöntekijällä puheenvuoro
30.9.	Vapaaehtoistyö Helsingin kaupungissa -vaalipaneeli
28.10.	Monirinki -hankkeen päätösseminaari, projektityöntekijällä puheenvuoro
29.10.	Eksyksissä kahden kulttuurin välissä? Miten tukea maahanmuuttajalasten ja -nuorten mielenterveyttä -koulutuspäivä (Mielenterveysseuran SOS-kriisikeskus)
18.11.	Vähemmistövaltuutetun kyselytunti (Rasmus-Naiset)
20.11.	Verso -projektin loppuseminaari (Helsingin kaupunki)
27.11.	Kotilo -projektin päätösseminaari (Suomen Pakolaisapu)

Liite 6: Yhteenveto OVI-hankkeen verkoston riskianalyysistä (vaihe 1: riskien tunnistaminen)

Verkoston riskianalyysi on yksi arviointityövälineistä, joita Sosiaali- ja terveysturvan keskusliiton ja Terveystieteiden tutkimuskeskuksen yhteinen JÄRVI-hanke on kehittänyt järjestöjä varten (www.jarvi-hanke.fi). Analyysin ensimmäisessä vaiheessa tunnistetaan hankkeen eri osa-alueisiin liittyviä riskejä. Seuraavassa vaiheessa riskit ja niiden painoarvot analysoidaan, minkä jälkeen etsitään ratkaisuja merkittävien riskien poistamiseksi tai minimoimiseksi.

Keväällä 2008 projektihenkilöstö, hankkeen johtoryhmä ja ohjausryhmä tekivät kukin vuorollaan analyysin ensimmäisen vaiheen. Tuloksiin liittyvien riskien tunnistaminen ja pisteyttäminen päätettiin jättää tuonnemmaksi. Projektihenkilöstön ja johtoryhmän todettua, etteivät johtamiseen ja talouteen liittyvät asiat ole hankkeen riskialueita, päätettiin ne jättää käsittelemättä ohjausryhmässä. Muut riskit pisteytettiin asteikolla Ei todennäköinen – Melko todennäköinen – Erittäin todennäköinen.

Seuraavan sivun yhteenvetoon on koottu eri työryhmien riskeille antamat pisteet ja riskeistä tekemät huomiot. Yhteenvetona voidaan todeta, että työryhmissä keskusteltiin useaan otteeseen siitä, että monet riskeistä liittyvät kiinteästi toisiinsa. Näin ollen joidenkin riskien tunnistaminen ja arvioiminen edellyttää myös muiden riskien huomioon ottamista.

YHTEISTYÖKUMPPANEI- HIN LIITTYVÄT RISKIT	TIIMIN ARVIO	JOHTORYH- MÄN ARVIO	OHJAUSRYH- MÄN ARVIO	HUOMIOITA
Vaikeus löytää yhteistyö- kumppaneita	Ei todennä- köinen	Erittäin todennä- köinen	Melko todennä- köinen	Osa työryhmiä arvioi ainoastaan yhteistyötahojen ja kumppaneiden löytämistä, osa myös näiden sitou- tumista. Riskiä on vaikea arvioida miettimättä myös sitoutumista ja aikatauluja. Alussa helppo löytää kumppaneita; myöhemmin ilmennyt ongelmia sitoutumisessa. Kumppanuus ja yhteistyö ovat aina myös resurssikysymys; innostusta usein on, mutta resursseja ei. Luottamusta tulevaisuuteen löytyy
Yhteistyökumppaneiden aikatauluun liittyvät riskit	Melko toden- näköinen	Melko todennä- köinen	Melko todennä- köinen	Kaikille (projektienkilöstö, kumppaniyhdistysten edustajat, viranomaiset jne.) sopivien aikataulujen löytä- minen voi olla haasteellista. Milloin esimerkiksi koulutukset ja työryhmien palaverit tulisi järjestää (päivällä, illalla, viikonloppuna)? Kumppaneiden omaan toimintaan tarvitaan myös aikaa. Kuinka aktiivisesti yhdistykset toimivat? Riski pienenee sitoutumisen ja yhteisen suunnittelun kautta. Kumppaneiden ja yhteistyötahojen määrä vaikuttaa riskin suuruuteen.
Kumppaneiden sitoutumisen riskit	Erittäin toden- näköinen	Melko todennä- köinen	Melko todennä- köinen	Haasteellisin ja tärkein: sitoutumisen riski heijastuu kaikkeen muuhun. Tuleeko kumppaneiden sitoutua koko hankkeen ajaksi? Aito vaikuttamismahdollisuus ja pienentää riskiä. Myös sitoutumisen käsitteen avaaminen ja siitä keskus- telu on työväline riskin minimoimiseen. On varmistettava, että kumppaneiden odotukset/tarpeet sekä hankkeen tarjonta kohtaavat. Sekä sitoutumista että sen puutetta on jo koettu (kumppanivaihdokset) – kokemuksesta hyötyä jatkossa. Monikulttuurisuus voi tuoda yhteydenpitoon omat haasteensa: menevätkö viestit todella perille, tulevatko ideat ja toiveet kuulluksi? Jos ongelmia on yhteydenpidossa, varsinainen syy löytyy muualta? Tiedottamisen tulee olla säännöllistä ja monipuolista.
Yhteydenpitoon vaikeus	Ei todennä- köinen	Melko todennä- köinen	Melko todennä- köinen	
TOIMINNALLISET RISKIT	TIIMIN ARVIO	JOHTORYH- MÄN ARVIO	OHJAUSRYH- MÄN ARVIO	HUOMIOITA
Yhteisten intressien löytämi- sen riskit	Melko toden- näköinen	Melko todennä- köinen	Ei todennäköi- nen	Riski on aina olemassa: varmistettava aika ajoiin, että yhteinen näkemys säilyy ja pelisäännöt ovat selkeät. Mahdolliset piilo-odotukset lisäävät riskiä Ei pitäisi olla riski siinä vaiheessa kun on sitouduttu eli löydetty yhteinen intressi.
Eriävät näkemykset sisältö- kysymyksissä	Erittäin toden- näköinen	Erittäin todennä- köinen	Melko todennä- köinen	Mistä asiasta pitää olla yhteinen ymmärrys ja missä voidaan olla eri mieltä? Myös positiivinen asia: keskustelua tarvitaan ja ilman erilaisia näkemyksiä ei voi tehdä kehittämistyötä. Kumppaneilla omat, perustehtävästä nousevat odotukset ja tarpeet. Näiden kartoittaminen on projektihen- kilöstön tehtävä. Keskustelua on pidettävä yllä siitä, mitä mielenterveys on ja millaisia käsitteitä ja uskomuksia siihen liit- tyy.

Liite 7: Hankkeen työryhmien jäsenet ja kokoukset vuonna 2008

JOHTORYHMÄ

Berde ry	Toiminnanjohtaja Abdirahim Hussein
IRTY ry	Puheenjohtaja Khaled Salih
Monika-Naiset liitto ry	Toiminnanjohtaja Reet Nurmi
Helsingin kaupunki	Sosiaalisen ja taloudellisen tuen päällikkö Leila Palviainen
Sisäasiainministeriö	Ylitarkastaja Sonja Hämäläinen
Suomen Mielenterveysseura	Kehittämisojohtaja Liisa Saaristo Järjestöjohtaja Sinikka Kaakkuriniemi (varapuheenjohtaja) SOS-kriisikeskuksen johtaja Outi Ruishalme (puheenjohtaja) Projektijohtaja Sari Nyholm (esittelijä ja sihteeri)

Vuonna 2008 pidettiin kolme johtoryhmän kokousta: 4.3., 6.10. ja 9.12..

OHJAUSRYHMÄ

Berde ry	Toiminnanjohtaja Abdirahim Hussein
IRTY ry	Omar Bahaaldin (elokuuhun 2008 asti Ala Saeed)
Monika-Naiset liitto ry	Asiakastyön koordinaattori Natalie Gerbert (2009 alusta turvakodin johtaja Ljudmila Kettunen)
Helsingin kaupunki	Alueellinen maahanmuuttotyön koordinaattori Christina Huotari
Suomen Mielenterveysseura	Aluekoordinaattori Tiina Lumijärvi Erityisasiantuntija Lena Bremer (varapuheenjohtaja) Projektityöntekijä Farzaneh Hatami Landi Projektityöntekijä Sabad Yussuf Projektijohtaja Sari Nyholm (puheenjohtaja) Projektisuunnittelija Jouni Saarelainen (sihteeri)

Ohjausryhmän kokoontui vuoden 2008 aikana viisi kertaa: 5.2., 15.4., 10.6., 2.9. ja 25.11.

ASIAANTUNTIJATYÖRYHMÄ

Suomen Mielenterveysseura	Erityisasiantuntija Sinikka Arhovaara Koulutuspäällikkö Sinikka Björn Kriisityöntekijät Ansa Haavikko / Arja Riipinen Kehittämispäällikkö Tarja Heiskanen Kehittämiskoordinaattori Hannele Lehtonen Kuntoutuksen koordinaattori Reija Narumo Valtakunnallisen kriisipuhelimen koordinaattori Jaana Paasu Kehittämisojohtaja Liisa Saaristo
OVI-hanke	Projektityöntekijä Farzaneh Hatami Landi Projektityöntekijä Sabad Yussuf Projektijohtaja Sari Nyholm Projektisuunnittelija Jouni Saarelainen

Asiantuntijatyöryhmällä oli vuonna 2008 neljä kokousta: 26.2., 12.6., 14.10. ja 4.12..